Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1196

ՇԱԲԱԹ 26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1887 (Ն. Տ.) 7 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1888

23 ՐԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1305

20 ՓԱՐԱ (ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՂՐԿԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

در علیه ده غلطه ده نورادونکیان خانده آرهولك
غزته سی اداره سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան	դաշեկան	արծաթ	160
» » Վեցամսեայ	»	»	80
» » Եռամսեայ	»	»	40
Գաւառաց » և տեղական Թղթատարով տարեկան	»	»	240
Գաւառաց համար և տեղական Թղթատարով վեցամսեայ	»	»	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	Փրանք		56
» վեցամսեայ	»		28

Դուրս ղրկուած լրագրաց ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է. Խմբագրութեանս ղրկուած Նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, 1887

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻ

Արդի հայ լրագրութեան մէջ քիչ անգամ կը պատահին այնչափ կրօնասէր ոգւով գրուած սրտառուչ յօդուածներ, նման յօդուածին զոր Պ. Թորոս Զուղայեցի, Պերնի Համալսարանէն վկայեալ Վարդապետն Աստուածաբանութեան, քաջուսումն և բարեկիրթ երիտասարդն, հրատարակեց լրագրոյս դեկտ. 21ի երկուշաբթի աւուր թուով։

Այնպիսի ժամանակ մը ուր անտարբերութեան մեղապարտ ոգին ո՛րքան աւերումներ գործած է հայ սիրտերու մէջ, ի՛նչ մխիթարութիւն, ի՛նչ անսովոր հրճուանք՝ եւրոպեան առաջնակարգ կրթութիւն ստացած յուսալից հայ երիտասարդի մը գրչին ներքև տեսնել կրօնային ո՛րքան կորովի զգացումներ, բացատրուած ճշմարտապէս հայկական պարզութեամբ։

Այնպիսի նիւթէ մը որ մեզմէ շատերուն պիտի թուէր շատ հասարակ գիտուած մը, ի՛նչ վեհ տպաւորութիւն կը ստանայ մեր Արեւելցի հիւրն, և ո՛րչափ շահեկան խորհրդածութեանց ճարակ կը գտնէ։

Պ. Թորոս Զուղայեցի մտեր կիւրակի մը Սկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցին գացեր և պատարագին ներկայ գտնուեր է. Խորէն Նար-Պէյ Արքեպիսկոպոս կը քարոզէր. Ցարգելի յօդուածագիրն այնչափ ոգեւորուեր է թէ՛ բնաբանէն և թէ քարոզէն, որ մինչ շատ ուսեալ Պոլսեցիներ անհանդուրժելի կը գտնեն մէկ ժամ տեւող քարոզ մը, Զուղայեցի հայ Աստուածաբանը կ'ափսոսայ որ քարոզն երկու երեք ժամ չտեւեց. «Քարոզէն յետոյ սարկաւագն իւր հրեշտակախօս ձայնիւն Աւետարան կարդաց... Որքա՛ն մեծ էր այն ազդեցութիւն երբ՝ հաւատքի վերայ մի ժամ մտածելէն յետոյ՝ մեր Փրկչի ձայնն լսեուեց. [illegible] Ջինի «Աւետարանի ընթերցման՝ բոլոր ժողովուրդը ձեռնամած կանգնած մեր սուրբ «հաւատոյ հանգանակն արժանաւոր «բարեպաշտութեամբ արտասանեց. Պիտի խոստովանիմ որ մինչեւ անցեալ «կիւրակէ Պոլսոյ Հայոց ջերմեռանդութեան մասին չափազանց աննպաստ «կարծիք ունէի. Բայց ուրախ եմ ասել «որ այն աւուր հանդէսն ինձ առիթ «տուեց թիւր կարծիքս մասամբ [illegible] «ուղղել։»

Ի՞նչն է որ մեզմէ շատերուն վրայ հիմակ այդ խորին տպաւորութիւն չեն ըներ մեր Եկեղեցւոյ հրաշալի երգեցողութիւնք և մեր վարդապետաց ու եպիսկոպոսաց քարոզութիւնք. Ինչո՞ւ է որ մեզմէ շատեր այդպիսի տպաւորութեանց անընդունակ դարձած են՝ ո՛չ եւս եկեղեցի յաճախելով, կամ շատ ցանցառ կերպիւ կատարելով զայս պարտաւորութիւն, — պարտաւորութեանց ամենէն հաճելին, ամենէն դիւրինը. Մեր Զուղայեցի հիւրն, որ քիչ մը յառաջ լաւատես կը թուէր Կ. Պոլսոյ Հայոց բարեպաշտութեան մասին, աւելի կը մօտենայ ճշմարտութեան երբ այդ հարցմանց կերպիւ իւիք կը պատասխանէ այսպէս. «Մեք, հաւատարիմ նախնեաց զաւակունք, որոց «հաւատք կեցուցին զմեզ», թերահաւատ ենք դարձել, և մօտ ենք անհաւատութեան գուբն անկանիլ և կորնչիլ յաւիտենական կորստեամբ. «Հաւատք քո կեցուցին զքեզ» մինչեւ ցայս վայր. բայց այժմ որ հաւատք չունիս, ո՞վ ոք «կեցուսցէ զքեզ». Անհնարին վտանգի մէջ ես, ո՛վ հայ քրիստոնեայ։»

Եթէ այս ծանր խօսքեր Հայաստանի վանքէ մը նոր ելած աբեղայի մը բացագանչութիւնք լինէին, պոլսական նրբացեալ միտքն անտարբեր կրնար մնալ, խորհելով թէ խեղճ միամիտ մարդն անգէտ է «դարուս գիտական ոգւոյն»։ Բայց յօդուածագիրն Արեւելքէն չի գար. Արեւմուտքէն կուգայ. վանքէ մը չէ ելած, այլ Եւրոպիոյ լաւագոյն Համալսարանաց մէկէն. և լիովին տեղեակ է «դարուս գիտական ոգւոյն»։ Բայց Հա՛յ մ'է որ կը խօսի, ճշմարիտ Հայ մը, երբ ափսոսալով կը գանգատի թէ «այն կրօնք զոր Քրիստոս Ինքը մեզ աւանդեց, և Իւր Առաքելոց ձեռամբ մեր երկիրը լուսաւորեց, այն հաւատք որոյ տարածման «և հաստատման համար Ս. Լուսաւորիչ, Սահակ, Ներսէս և բազմաթիւ «Հարք Հայաստանեայց իւրեանց կեանքը նուիրեցին, որոյ համար Վարդանանք եւ անհամար մարտիրոսաց «դասք իրենց արիւնը թափեցին, այն «հաւատք այսօր [illegible] «[illegible] է, կարծես կը «տատանի՛։»

Ի՞նչ պիտի լինի Հայ Եկեղեցին, ի՞նչ պիտի լինի Հայութեան ապագան, քանի որ աճի այս կրօնային անտարբերութիւն, քանի որ հայ ուսեալ դասը կրօնի մասին անտարբերութիւնն իմացական մշակութեան յայտարար նշան մը համարիլ սովորին, և քանի որ ռամիկն ու թերուսը վարժուին հետեւիլ այդ վնասաբեր օրինակին։

Պ. Թորոս Զուղայեցի կը պնդէ թէ «Քրիստոնէութիւնն է մեր ազգութիւն»։ Թէպէտ այս ձեւով չափազանցեալ իսկ թուի իւր կարծիք, բայց, հակառակ «ազատախոհներու» հայեացքին, պէտք է բաց համոզուինք թէ Քրիստոնէութիւնն ընդհանրապէս և ի մասնաւորի Հայ Եկեղեցին հայ ազգութեան էական տարրերէն մին է։

Այս կարծեաց չեն հաւանիր անոնք որ կը պնդեն թէ լեզուն, ցեղը կամ արիւնն և հայրենիքը կամ հողը միայն կը կացուցանեն ազգութիւն։

Բայց իրօք լեզուի միութիւն կ'ենթադրէ՞ ազգութեան միութիւն, և իրօք լեզուի տարբերութիւն կ'ենթադրէ՞ ազգութեան տարբերութիւն։

Իռլանտացին անգլիերէն կը խօսի, բայց Անգլիացի՞ է. Ո՞ր երկու ազգեր աւելի կը տարբերին քան Իռլանտացին և Անգլիացին. Ամերիկացին անգլիերէն կը խօսի. բայց Անգլիացի՞ է.

Զուիցերիացին կը խօսի փրանսերէն, գերմաներէն և իտալերէն, Բայց ո՞ւր կայ ազգային աւելի սերտ միութիւն քան Զուիցերիացւոց մէջ. Պելժիքը կը խօսին Փրանսերէն, Փլէմանկերէն և վալոներէն. բայց միթէ նուազ զօրեղ է ազգային միութեան զգացումն ի Պելժիա, քան ի Գերմանիա կամ ի Փրանսա, ուր բոլոր ազգը մէ՛կ լեզու կը խօսի.

Ցեղի՞ միութիւնը կ'ենթադրէ ազգութիւն. Այլ ո՞չ ապաքէն Ռուսը, Լեհը, Խրուատն ու Պուլկարը մի և նոյն սլաւ ցեղէն են. Այլ կրնա՞յ ըսուիլ թէ մէկ ազգ են.

Հայրենի՞քն է որ կը կացուցանէ ազգութիւն. Ուրեմն չկայ Հրէական ազգութիւն մը, քանի որ ո՛չ ևս Հրէաստան մը կայ. Ուրեմն Իռլանտացի չեն Միացեալ Նահանգաց միլիոնաւոր Իռլանտացիք, որք ցմիշտ բաժնուած են հայրենի հողէն. Եւ միթէ աշխարհի վրայ կա՞յ աւելի ազգասէր Իռլանտացիք քան ամերիկեան Իռլանտացիներն.

Լեզու, ցեղ, հայրենիք, ասոնց ամէնը կը մտնեն ազգութիւն կոչուած յոյժ բաղադրեալ սկզբան կազմութեան մէջ, այլ անոնցմով եւեթ չի բովանդակուիր ազգութիւնն. Աւելի բարձր է ազգութեան սահմանն. [illegible], և քանզի աւելի հաւանական է որ լեզուաւ, ցեղով և հայրենիքով մէկ եղող ժողովուրդք տածեն նոյն գաղափարներն ու նոյն զգացումներն, և յանուն համերաշխութիւն ունենան, կ'ըսենք թէ լեզու, ցեղ և հայրենիք ազգութեան տարրերն են. Բայց երբ ազգութեան սահմանն աւելի իւր ճշմարիտ ընդարձակութեան և բարձրութեան մէջ ըմբռնենք, կը տեսնենք թէ կրօնի և եկեղեցւոյ միութիւնն ևս մեծապէս կը նպաստէ զգացմանց ու գաղափարաց միութիւն յառաջ բերելու և պահպանելու. Այս տեսութեամբ, ամենէն ներհուն աշխարհավարք ամեն ժամանակ կրօնի միութիւնը մեծ զօրավիգ նկատած են ազգային միութեան. Փրանսայի մէջ կրօնի միութիւնը մեծապէս նպաստեց ազգային միութեան. Գերմանիոյ մէջ կրօնի տարբերութիւնն ընդ երկար յապաղեցուց ազգային միութիւնն. Եւ Ռուսիա օրթոտոքսութիւնը ռուսական միութեան կամ ձուլման գործիք ըրած է ու կ'ընէ կաւկասեան և պալթիկեան գաւառաց մէջ.

Ազգութեան այս այլ և այլ տարրերը, լեզու, ցեղ, հայրենիք, ազգային եկեղեցի, ամեն ազգի և ամեն երկրի մէջ միևնոյն կշիռը չունին. Տեսանք թէ ազգաց ոմանց մէջ լեզուն նշանակութիւն չունի. ոմանց մէջ ցեղն, ոմանց մէջ ալ հայրենիքն. Ազգեր ալ կան որոց համար Եկեղեցւոյ միութիւնն ազգութեան միութեան պայման չէ. Ազգութեան այլ և այլ տարրերց համեմատական կարեւորութիւնը տեղէ տեղ կը զանազանի ըստ զանազանութեան քաղաքական ու տեղական պայմանաց.

Արդ, քաղաքական ու տեղական պայմանաց բերմամբ, Քրիստոնէութիւնն և ի մասնաւորի Հայ Եկեղեցին եղած է և է գլխաւոր տարր հայ ազգութեան. Ազգն, անյուր տառապանքներու մէջ, ո՛չ հայրենի երկրի ո՛չ ալ լեզուի միութիւն պահել չկրնալով հանդերձ, յարեալ մնացեր է իւր Քրիստոնէութեան և իւր ազգային Եկեղեցւոյն։ Եւ ծանրակշիռ հարցն զոր կը յուզէ Պ. Թորոս Զուղայեցի, սա է թէ, երբ այն քրիստոնէական կրօնն իսկ կը տկարանայ մեր մէջ, երբ Հայ Եկեղեցւոյն նկատմամբ ազգայնոց զգացմունք կը պաղին, ի՞նչ ունինք դնելու անոր տեղ. Ահա՛ շատ կարեւոր հարց մը, որոյ վրայ կ'արժէ լրջօրէն խորհիլ, և որոյ վրայ մեր եւս պարտաւորութիւն կը համարինք յայտնել մեր կարծիք, այն յուսով թէ կարծեաց այս փոխանակմամբ յուզուի, քննուի և լուսաբանուի Հայութեան համար կենսական խնդիր մը։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵԿԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԷՆ ԱՌՆՈՒԱԾ

Պետրպուրկ, 26 դեկտ. առ. Թ.

Լրագիրք ոմանք մեծ աղմուկ հանեցին կարծեցեալ դաշնագրութեան մը վրայ ի մէջ Աւստրիոյ և Ռումանիոյ, դաշնագիր զոր Պ. Պրադիանօ կնքեր է ի Վիեննա և ի Ֆրիտրիխսրուհէ ուղեւորութեանն առթիւ, և որոյ տրամադրութեանց համեմատ, պատերազմ ծագելուն պէս, Ռումանիա 150,000 զօրք ի ճակատ պիտի հանէ եղեր, յարձակման սկսելու համար. Արդ, ո՛չ միայն Պ. Պրադիանօ չէ գացած ի Ֆրիտրիխսրուհէ, այլ և հարկ է յիշեցնել թէ Ռումանիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Ֆէրէքիտ, նոյմ 9ին, Երեսփոխանաց մէջ յայտարարեց թէ «առասպելաց կարգէն են ամեն զրոյցք վերաբերեալ յարձակողական ու պաշտպանողական նիզակակցութեանց զորս Ռումանիա կնքեր է այս կամ այն Տէրութեան հետ, և թէ Ռումանիա իրեն սկզբունք դրած է յարատեւել զգուշաւոր ու խոհեմ քաղաքականութեան մէջ որուն ցարդ հետեւած էր յաջողապէս»։

Լոնտոն, 26 դեկտ.

Պետերսպուրկէ կը հեռագրուի առ Թայմզ թէ գերման դեսպան Շվայնից զօրավարի խաղաղական հաւաստիք զգալապէս չեն գոհացուցած հանրային կարծիքը. Բայց դիւանագիտական ամբոխ մէջ ընտիր տպաւորութիւն մը յառաջ բերած են. Վիլհէլմ կայսեր կողմէ Շվայնից զօրավարի տրուած հրահանգներն յոյժ հաշտարար բնութիւն մ'ունէին. Բայց, ճշդիւ խօսելով, Տէրութեանց միջեւ կանոնաւոր բանակցութիւնք չկան պուլկարական խնդրոյն վրայ. Այլ ի Կալիչիա զօրաց առաքումը դադրեցնելու համար աւստրիական կառավարութեան տուած որոշումը ջերմ գոհունակութիւն պատճառեց ռուս քաղաքականութեան վարիչներուն, որք խաղաղութեան պաշտպանման կը փափաքին. — Տէյլի Նիւզին Պետերսպուրկի թղթակիցը խօսակցութիւն մ'ունեցեր է օսմ. դիւանագէտի մը հետ, որ յայտարարեր է թէ եւրոպեան պատերազմի մը մէջ Թուրքիա չի կրնար չէզոք մնալ. զի չէզոք մնալով կրնայ շատ վնասուիլ. Բայց Թուրքիա ո՞ր կողմ պիտի յարի, զայս չէ բացատրեր օսմ. դիւանագէտն, որ ըսեր է թէ հաւասար հաւանականութիւն կայ որ Թուրքիա յարի Ռուսիոյ և Ֆրանսայի կողմը, կամ կեդրոնական Տէրութեանց կողմը. Տէյլի Նիւզ կ'իմանայ Կ. Պոլսէ թէ, Վեհ. Սուլթանին հրամանին համեմատ, այս միջոցիս կը քննուի թէ հարկ չէ՞, արդեօք, պարագայից մէջ, զինուց ներքեւ կոչել 50,000 պահեստի զօրք, անոնց կէսը Փոքր Ասիա և կէսը Պուլկարիոյ կողմը ղրկելու համար.

Սան Ռեմօ, 26 դեկտ.

Գահաժառանգ Իշխանն երեկ իւր ընտանեօք ներկայ գտնուեցաւ հոգեւոր պաշտաման գերմանական ժողովարանին մէջ. Վարժարանաց աշակերտք, ընդ տնօրինութեամբ Սան Ռեմօյի քաղաքապետին, միջօրէէն յետոյ Գահաժառանգ Իշխանի բնակարանին պարտէզը գնացին և Ծննդեան երգ մը երգեցին. Իշխանը պարտէզ իջաւ, եւ երկարօրէն խօսակցեցաւ քաղաքապետին հետ, որուն շնորհակալութիւն յայտնեց համակրանաց այն ցոյցին համար.

—Միլանէ կը գրուի Վիեննայի Նոյէ Ֆրայէ Փրէսէ լրագրոյն.

«Գերմանիոյ Գահաժառանգը խնամող բժիշկներէն մին, Տքթ. Քրաուզէ, Միլան հասաւ, քաղաքիս բժշկական գործանոցին մէջ վերլուծել տալու Իշխանին արիւնն. Անգլիացի բժշկաց խորհրդով, Իշխանին վզէն արիւն հանուեր, որոյ վերլուծմամբ կ'ուզուի լուսաբանել սա խնդիր թէ «Գահաժառանգին արիւնն առողջ մարդոց արիւնէն աւելի քանակութեամբ շաքար կը պարունակէ՞»։ Այս հարցման պատասխանին կ'սպասուի, գիտնալու համար թէ Գահաժառանգին հիւանդութեան նկատմամբ կրնա՞յ ի կիր առնուիլ Վիեննացի Փրոֆ. Տօգթէրին դարմանն, որ է՝ շաքար պարունակող ուտելիք բնաւ չտալ քաղցկեղ ունեցող հիւանդին, սա սկզբամբ թէ շաքարը կ'արծարծէ զքաղցկեղ»։

Թեհրանէ կը հեռագրուի թէ Պարսկաստանի Շահն, որ մտադիր էր 1888ին ուղեւորիլ յԵւրոպա, որոշեր է յետաձգել իւր դիտաւորութիւն մինչեւ 1889, նոյն տարւոյ Փարիզեան Արուեստահանդէսն այցել կարենալու համար.

Սուաքինէ անգլիական լրագրերու ղրկուած վերջին հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ Սուտանցի ապստամբք, ընդ հրամանատարութեամբ Օսման Տիկմայի, կը շարունակեն շատ մօտէն նեղել զՍուաքին. Ապստամբաց հեծելախումբ մը յաջողեր է մինչեւ քաղաքին դուռներն հասնիլ կողոպտելու դաբաղ հօտեր, բայց անգլիացի երկու մարտանաւուց կրակներն ի վերջոյ ի փախուստ դարձուցեր են զանոնք.

Սկովտիոյ Լուիս կղզւոյ մշակներուն (Քրոֆթըր) յուզումը չէ դադրած, հակառակ վերջին ձերբակալմանց.

Այս օրերս խումբ մը Քրոֆթըրք ծանուցին Ստոռնովէյի կալուածատիրոջ մը որ պէտք է տասն և հինգ աւուր պայմանաժամու մէջ պարպէ և թողու ագարակը, զոր իրենք կ'ուզեն մշակել. եթէ չպարպէ, հետեւանաց պատասխանատուութիւնն իւր վրայ կը թողուի. Կ'երեւի թէ ուրիշ Քրոֆթըրներ ալ այս օրինակին պիտի հետեւին՝ յամառ կալուածատերց հողերը բռնութեամբ կորզելու համար.

Բօզէնի նահանգին Նախակրթարանաց մէջ բոլոներէն լեզուի ուսուցումն արգիլուած լինելով, ինչպէս արդէն ծանուցուեցաւ պաշտօնապէս, Լեհք շատ մը մասնաւոր վարժարաններ բացին անմիջապէս, լեհերէնի ուսուցման յատկացեալ. Այս մասնաւոր վարժարանաց երկուքը բացուեցան ի Զերքէ. Բայց պրուսիական կառավարութիւնը փակել տուաւ զանոնք. Կ'նէզէն գաւառակի երկու գիւղերու գիւղապետք, որք լեհերէնի մասին կառավարութեան որոշման դէմ բողոքելու նպատակաւ կազմեալ ժողովրդային գումարումներու ներկայ գտնուած էին, պաշտօնանկ եղան. Բօզէնի նահանգին մէջ տարեգլխէն սկսեալ բոլոներէն երկու լրագիրներ եւս պիտի հրատարակին. Լեհք, ազգային դպրոցի հետ մէկտեղ, ազգային լեհերէն լրագիրները կը համարին գլխաւոր գործիք պահպանման ու ծաւալման ազգային լեզուի. Այդ լրագրաց մին, որ յՕստրովօ պիտի հրատարակի Փռնռո (Օգնութիւն) անուամբ, ի լոյս ածեց իւր յայտագիր, յորում կ'ըսէ.

«Այն պահուն ուր մեր մայրենի լեզուն վարժարաններէն կը վտարուի «դպրոցական բարձրագոյն իշխանութեանց հրամանաւ, հարկն զգալի «եղաւ հաստատելու լրագիր մը, որ կարենայ ծառայել, մինչեւ մէկ աստիճան, նոր սերնդեան դաստիարակութեան, և լեհ սիրտերու մէջ ազգային զգացումն արծարծելու և վառ «պահելու։»

Միւս լրագիրը պիտի հրատարակուի Բօզէնի մէջ իսկ, Տօմ Բօլսքի (Տուն Բոլոնական) անուամբ, խմբագրութեամբ Օր. տը Բրատոնսքայի, և պիտի յատկանայ գլխաւորապէս մանկավարժ աղջկանց, հայրենասիրական զգացումներ ներշնչելու համար անոնց.

Նաև կը ծանուցուի թէ յՕզլէպըն ի մօտոյ պիտի հիմնուի լեհերէն ուրիշ թերթ մը, Սաքսի նահանգին լեհ գործաւորաց մէջ ազգային զգացումները գրգռելու նպատակաւ.

—)(34)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՌՆԵՍԴ ՓԵՏՕ

ՇԱԼԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ

—Բէ՛հ։

—Զայնարկութիւն մը փաստ չէ։

—Ի՛նչ փաստ կ'ուզէք որ հանեմ ձեր դէմ. Եթէ այդ Ֆլոռանսը չտեսնէի, եթէ հաճոյ չլինէի նմա, թերեւս չպիտի ունենայի այս մանեակը։

—Լա՛ւ, եթէ չունենայի՞ք։

Այս խօսքին վրայ կոմսուհին կատղեցաւ։

—Ի՛նչ ալ մեծ մեծ կը խօսիք, գոչեց. Ասոր չափ գեղեցիկ մանեակ չկայ բովանդակ Բարիզի մէջ։

—Անտարակոյս աւելի ամօթալի աղբիւրէ առնուած մանեակ ալ չկայ։

—Ատկէ՞ց ի՞նչ կ'ելլայ. Քանի որ գինը վճարած եմ, ես... չեմ ստորանար։

Տարօրինա՛կ բան. այդ ստացական ածականն արտասանելու եղանակին մէջ այնպիսի վարանում մը կար. Տիկին տը Շալի [illegible]. Աչերը վար առած էր, այլ այտերը կը շառագունէին թեթեւ իմն. Լոյսի նշոյլ մ'եղաւ այս ինձ համար. Սակայն միտքս ինկած խորհուրդն այնքան թշնամական էր որ չէի համարձակեր արտաբերել զայն. Կոկորդս կը սեղմուէր. Վայրկեան մը հազիւ կրցայ զսպել վրդովումս։

—Ձեր հասութէ՛ն վրայէն այսքան մեծ գումար մը առնելը դժուարութեան մէջ չի՞ թողուր զձեզ, ըսի։

Դէմքին կարմրութիւնն աւելցաւ։

—Հասոյթիս վրայէն չառի, պատասխանեց։

—Ա՛հ։

—Այո։

—Ըսել է... դրամագլխէ՞ն առիք... այն դրամագլխէն զոր ձեր ամուսինը ձեզ յանձնած է։

Աչերը կը շառագունէին. Տատամսեցաւ, յետոյ ըսաւ.

—Անշուշտ։

—Ձեր ամուսինն արդեօք ի՛նչ պիտի խորհի այս գնման վրայ, ըսի անտարբեր դէմքով մը։

Աչերը վեր առաւ խռովութեամբ։

—Բայց... ըսաւ, ո՞ւսկից պիտի իմանայ։

Յայնժամ միայն զգացի թէ՛ տակաւին ո՛ր աստիճան կը սիրէի զինքն. Հոգիս կը ցնցուէր. Իսկ ծնօտս փոխեցաւ։

—Կը պաղատի՛մ, գոչեցի, յանուն ձեր սիրելագոյն առարկային, յանուն ձեր զաւակուն, ե՛տ ղրկեցէք այդ մանեակը. Ի սէ՛ր, հարկին հարիւր հազար փրանքի կորուստ մ'ըրէք գնոյն վրայ, այլ մի՛ պահէք զայն. Անդունդ մը կայ ձեր ոտից ներքեւ. Ձեր թշնամին լինելու է՝ ձեզմէ սքօղելու համար զայն։

Արցունքներս վտակներով կը հոսէին այտերէս վար. Ձեռները կը սեղմէի։

—Մաքերնուս ի՛նչ կ'անցունէք, պատասխանեց իւր դաժան ձայնով։

Յետոյ, ետ մղելով ձեռներս, ոտք ելաւ։

Վերստին տէր եղած էր իւր անձին։

ՀԴ

Այլ ես, կ'ուզէի ամեն բան իմանալ. Հետեւեալ օր սկսայ Բարիզի ամեն կողմը պտտիլ. Յաճախեցի ամբողջ օրեր բոլոր այն վայրերն ուր լուրերը կը վխտան, ուր կը փոխանակուին բարձր ընկերութեանց չաղակրատութիւնք, քաղաքականութեան փսփսուքներն եւ կողմնակցներու չարախօսութիւնք. Ամենուրեք ականջ դրի. Դեռ ձայն ձուն չկար. Սակայն ժամ իննին, գնացած լինելով Թաթառոն Օբերայի նրբանցքին մէջ, հնծիններ լսեցի ծանօթ երիտասարդաց խմբակի մը մէջ. Մօտեցայ. Շատ կը զուարճանային, կը խնդային. Ներկայութիւնս ոչ ոք անհանգիստ ըրաւ. Շարունակեցին խօսիլ իմ առջեւս. Մանեակին վրայ կը խօսէին։

Եւ այդ անիծեալ մանեակը—վայրկեան մը ուշադրութենէ յետոյ, ամենայն ինչ տարակուսս չմնաց այս մասին—իշխանն էր վճարած անոր գինը։

ՀԷ

Եւ ամենէն վտանգաւոր եղանակաւ վճարած էր, Պանք տը Ֆրանսի վրայ քաշուած պատուիրագրով մը, ժամ տասնին, այն պահուն երբ սակարանի մարդիկ կը գեռան այդ մեծ դրամատան գրասենեակաց մէջ, ուր քանիէ աւելի անձինք անդուլ անդադար երթեւեկ մը կ'ընեն դուռին մէջ եւ դրամատան. Ֆլոռանս, չքնաղագեղ եւ պերճազարդ, մեծ փայլչութեամբ իջած էր կառքէն այդ դրանն քանի մը քայլ հեռի. յետոյ, համա՛յրելի երեւոյթ մը առնելու համար անտեղեակ ձեւանալով, հարցուցած էր գանձապահին, ձմրան վրայ գտնուող սպասաւորաց, վերջապէս ամենուն, թէ ո՛ւր պէտք էր դիմել «հինգ հարիւր հազար փրանքի գումար մը առնելու համար»։ Այսքան պատկառելի գումար մը առնող չքնաղ կնոջ մը չհմայուիլ ոչ ոք—մինչեւ իսկ ի Պանք տը Ֆրանս, եւ մանաւանդ գեղանի կնոջ մը։—Ուստի պաշտօնեայներն հետաքրքրութեամբ կը դիտէին Ֆլոռանսը, մինչդեռ արկղակալը կը հաշուէր իրեն յանձնուելիք պանքանօթներու խուրձերը. Մինչեւ իսկ պաշտօնեաներէն մին, սիրուն երիտասարդ՝ որուն վրայ «գեղանի ալեքը» կարեկցական նայուածք մը նետած էր նուազ բարեբաստիկ օրերու մէջ, յառաջանալով նորա ձեռքը սեղմեց եւ շնորհաւորեց զինք Դիմիան իշխանին իւր ճանկին մէջ առած լինելուն համար։

—Ա՛հ, տէ՛ր Աստուած, կը սխալիք, պատասխանեց Ֆլոռանս թագուհւոյ հովեր առնելով. Նախ, շատոնց ի վեր է որ ճանկերուս մէջ է նա. Երկրորդ, ստացած գումարս առեւտուրի մը արդիւնքն է. մարգարտաշար մանեակ մը վաճառեցի նմա։

—Լա՛ւ, պատասխանեց պաշտօնեայն... Իշխանն այնքան կինահաճոյ մարդ մ'է որ ձեզնէ չպիտի պահանջէ այդ ակնակապ զարդը։

—Բայց բնա՛ւ երբեք. արդէն երէկ յանձնեցի նմա։

—Ուրեմն որո՞ւ պիտի տայ։

—Ա՛հ... խնդիրն հոդ է։

—Գաղտնի՞ք մ'է։

—Թերեւս։

Արկղակալն այս խօսակցութիւնն ընդմիջեց՝ կոչելով զՖլոռանս եւ նմա յանձնելով պատուիրագրին գումարը. Ալեքը շարունակեց իւր միամիտ ձեւերը, շօշափելով պանքանօթներու կոյտը. Չ'հաշուեց զայն. Աւելի քան երեսուն հոգի զինքը կը դիտէին, մինչդեռ իւր հինգ հարիւր տոմսերը կը զետեղէր ուղեւորութեան փոքրիկ մախաղի մը մէջ. Այս գործողութիւն երկու վայրկեան տեւեց, յետոյ ողջունեց, մեկնեցաւ, կառքն ելաւ եւ իւր փոխանակչին (agent de change) գրասենեակը գնաց. Հոն, կատակերգութեան նոր տեսարան. Այս սակը մեծ նեղութիւն կուտար իրեն, չէր գիտեր ինչպէս գործածել զայն. Լաւ կ'ըլլա՞ր եթէ պետական արժեթուղթ գնէր. Շահաւոր գործողութիւն մը չէր այս. Թերեւս, որովհետեւ ըսած էին իրեն թէ «պատերազմ պիտի լինէր»։ Վերջապէս որոշում տուաւ Հիւսիսային երկաթուղւոյ բաժնեթղթոց համար, «որովհետեւ մեծ վստահութիւն ունէր Պ. տը Ռոչիլտի վրայ»։ Ժամ մը յետոյ լուրը տարածուած էր բովանդակ Բարիզի մէջ։

Մանեակն որո՞ւ սահմանուած էր. ամեն որ զա՛յն կ'ուզէր գիտնալ, ամեն գլուխներու մէջ ա՛յս կը յուզուէր. Դիմիան իշխանը շահախնդրութեան նպատակաւ գնած էր զայն. Կարելի բան չէր այս. Իշխանը միշտ նպատակ ունեցած էր իւր վրայ խօսիլ տալ. Կ'ուզէր Ֆլոռանսի՞ վերադարձնել զայն. այդ ալ կարելի չէր. եթէ իւր դիտաւորութիւնն այդպէս էր, ինչո՞ւ համար առնուր զայն իրմէ. Այդ մանեակը գնած էր, մի միայն կնոջ մը ոտից ներքեւ դնելու համար զայն. Այլ ո՞վ էր այդ բարեբաստիկ կինն. Օբերային մէջ զայս կը հարցնէին իրարու. Մին յառաջ կը դնէր քանի մը մեծահռչակ աղջկներու անուններն, եւ այս բանս միւսներուն ծիծաղը կը շարժէր. Արդարեւ, հինգ հարիւր հազար փրանքի պէտք չկար ամենէն շահամոլին իսկ սիրտը գրաւելու համար. Յայնժամ իրարու կը նայէին գլուխնին երերցնելով. Կը յիշէին Մարի-Անդուանէթի վերագրեալ խօսքը. Կ'ըսէին. «Այս գործին տակ բարձր ընկերութեան կին մը կայ. Դիմիան թերեւս բան մը չըսէ. այլ սնափառ է, կերպով մը պիտի հասկցնէ, եւ [illegible] պիտի ճանչնան իւր մանեակէն»։

Երիտասարդաց խօսակցութիւնը կը շարունակուէր այս նիւթին վրայ երբ Շալի կոմսուհին, յանկարծ փաթթուած հրեղիկ գաշմիրէ կնգուղաւոր կրկնոցի մը մէջ, առաջին յարկի նրբանցքէն անցնելով իւր օթեակին առջեւ կանգ առաւ. Ամեն ոք ողջունեց եւ մէկ կողմ քաշուեցաւ՝ տեղ բանալու համար նմա. Այլ ես, որ զայն վայր քար կարած էի իմացածէս, ի տես նորին միակ մտածում մ'ունեցայ. գիտնալ թէ մանեակն իւր պարանո՞ցն էր. Ուստի այն պահուն ուր ոտքը կը դնէր իւր օթեակին առջեւ սրահին մէջ, փութանակի յառաջացայ, իբր թէ օգնելու համար նմա որ կրկնոցն հանէ։

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Կրօնական ժողովն երէկ ի նիստ գումարեցաւ ընդ ատենապետութեամբ Դիմաքսեան Գեր. Հմայեակ եպիսկոպոսի եւ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

1. Ժողովն ցաւօք սրտի տեղեկացաւ ազգային մեծանուն բարերար բարեյիշատակ Սպարթալեան Յովհաննէս էֆէնտիի մահն. Բոլոր ժողովականք յոտնկայս հանգստեան աղօթք մը կատարեցին. ժողովն յետոյ որոշեց ցաւակցական եւ մխիթարական հեռագիր մ'ուղղել առ տունն Սպարթալեան.

2. Եւդոկիոյ գաւառական ժողովը ծանուցած էր թէ վիճակին առաջնորդ ընտրած է Այվազեան Արժ. Սահակ վարդապետն, որ իբրեւ առաջնորդական տեղապահ անդ կը գտնուի. Միւս կողմէ տեղւոյն քահանայք հեռագիր մ'ուղղելով ի Պատրիարքարան Տ. Սահակ վարդապետի հեռացումը կը խնդրէին, Կրօնական ժողովն դժգոհ Սահակ Վարդապետի պաշտօնավարութենէն հրաժարական կուտար եւ Թաղական Խորհուրդք կը բողոքէին Ն. Արժանապատուութեան պաշտօնավարութեան դէմ. Ժողովը նկատողութեան առնլով բոլոր այս գրութիւններն որոնց գրել յԵւդոկիա որպէսզի սպասեն Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Խառն ժողովոյ գումարման.

3. Ժողովն յետ ընթերցման վաւերացուց եկեղեցական միօրինակութեան յանձնաժողովոյ տեղեկագրոյ այն մասն որ կը վերաբերէր եկեղեցւոյ անօթներու եւ կազմերու.

Ժողովն զբաղեցաւ նաեւ այլեւայլ խնդիրներով.

Կրօնական ժողովն իւր երէկի նըստին մէջ նկատողութեան առաւ Պատրիարքարանի անկերպարան վիճակն եւ պաշտ մը Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր ներկայանալով Ն. Ամենապատուութեան հետ եւս խորհրդակցեցաւ.

Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հայրն, ընկերակցութեամբ Պատրիարքարանի գործակատար Ֆրէնկեան Մեծ. Աբրահամ էֆէնտիի եւ մէկ քանի եկեղեցականաց ու աշխարհականաց, Մնդեան տօնին առթիւ շնորհաւորական այցելութեան կ'երթայ այսօր Յունաց, Հռոմէական Հայոց եւ Պուլկարաց Պատրիարքարանները.

ՍՊԱՐԹԱԼԵԱՆ ԵՒ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Բարեյիշատակ Վսեմ. Յովհաննէս էֆ. Սպարթալեանի առ Ազգն մատուցած ծառայութիւններն եւ առ Ազգ. Հիւանդանոցի հաստատութիւնն բրած շնորհքն, որոց օրինակելի արդասիքը կը վայելեն ցարդ հարիւրաւոր պատըսպարեալներ, անմոռանալի լինելով, յառաջիկայ երեքշաբթի օր, Դեկտ. 29, վասն յիշատակի Նորին Վսեմութեան անուան տարեդարձի, Հոգաբարձութեանս հրաւիրմամբ, Գեր. Պատրիարքական Փոխանորդ Ս. Հայրն Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ ի մատրան Ս. Փրկչի.

Զայս կը ծանուցանեմք ի գիտութիւն համայն բարեպաշտ ժողովրդեան.

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան
Ազգային Հիւանդանոցի
Ատենադպիր Ատենապետ
Ց. ՖԷՆԷՐՃԵԱՆ ՄԻՔ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Սամաթիոյ Նոր Թաղի Դպրադիր Ս. Ս. Յակոբ եկեղեցւոյ Թաղական Խորհուրդը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ Գեր. Արիստակէս եպիսկոպոս Դեբձակեան հրաւիրեալ է հանդիսաւոր Պատարագ մատուցանել վաղն առաւօտ յիշեալ եկեղեցւոյն մէջ որոյ տօնախմբութիւնն է.

Հանգուցեալ Աղնաւոր Ամիրայի որդի Գաբրիէլ Աղա Աղնաւորեան յետ երկարատեւ հիւանդութեան իւր մահկանացուն կնքեց նախընթաց օր ի հասակի 70 ամաց եւ յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երէկ ի Սկիւտար. Մարմինն հանդիսաւոր կերպիւ հանգուցելոյն բնակարանէն փոխադրուելով Ս. Խաչ եկեղեցին, անդ կատարուեցաւ հոգեհանգստեան պաշտօնն, եւ ապա գիւղին գերեզմանատունը փոխադրուելով, ամփոփուեցաւ Աղնաւորեան ընտանեաց դամբարանին մէջ.

Աղնաւորեան, Կրճիկեան եւ Միսաքեան ընտանիքներն՝ ի խոր սուգ համակեալ՝ հրապարակաւ իրենց շնորհակալութիւնները կը յայտնեն ամէն այն անձանց որք ներկայ գտնուած էին հանգուցելոյն յուղարկաւորութեան.

(ՇԷՅՔՍՓԻՐ)
ՍԱՏՂԻԿ ԵՒ ԱԴՈՆԻՍ
Թարգմանեց
Ա. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ
Կը ծախուի Մարզպետեան եւ Արամեան գրատուններն, Զրահմաճ Պօղոս եւ Յակոբ, աղայից խանութներն.
Ի գին 5 ղրուշ
1396 2—2

ՄԱՍԻՍ
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ՄԱՍԻՍի այս աւուր թիւը կը պարունակէ.
Ազգային Զրկութիւն. Վսեմ. Յովհաննէս էֆէնտի Սպարթալեան.
Սիրոյ գեղանուշի. (Ա. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ).
Սրենեաց աշխարհի պատասխանատուութեան գործը ռուսական դատարանի առաջ. (ՇՈՒՇԵՑԻ).
Գործադրութիւն. (ՄԻՔԱՅԵԼ Յ. ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ).
Վէպ. Հայաստանի բարքեր. Սիսակ եւ Սուսան, Բռնութեան սոխակներ. (Դ. Փ. ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ).
Քաղուած Շաբաթական Լրոց. Արտաքին, Ներքին, Ազգային.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԷԿԻ ՍԷԼԱՄԼԸՔԸ

Սէլամլըքի արարողութիւնը սովորական շքով տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ. Ցաւարտ արարողութեան, Վեհ. Սուլթանն երկձի կառքով մը կայս. պալատ վերադարձաւ. Ն. Վեհափառութիւն Իւր իսկ ձեռօք կը վարէր կառքին ձիերը.

Վեհ. Սուլթանի վերադարձէն յետոյ, զօրահանդէս մը տեղի ունեցաւ. Նախորդ Խտիվ Իսմայիլ փաշա եւ Եգիպտացի Բաղիպ փաշա հանդէսը դիտելու համար կը գտնուէին մզկիթի հանդիպակաց շէնքին մէջ. Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ Բարձր. Իսմայիլ փաշա Ն. Վեհափառութեան ներկայանալու պատիւն ունեցաւ եւ անոր դիտեց կատարուած զօրահանդէսը.

Վեհ. Սուլթանը գեղարուեստից շքադրամներ շնորհեց Էրթօղրուլ հեծելագնդի նորակազմ նուագածուաց խմբին, որ զօրահանդէսի միջոցին նուագած էր անընդհատ. Գեղարուեստից շքադրամներն, որք անդուստ ծածկուած արծաթեայ ափսէի մը մէջ դրուած էին, առաջին սենեկապետ Օսման պէյի եւ սենեկապետ Բաղըպ պէյի միջոցաւ բաշխուեցան նոյն նուագածուաց խմբին սպայից եւ զինուորաց, ի ներկայութեան զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարաց.

Վեհ. Սուլթանի մասնաւոր Արկեղ պաշտօնատան մէջ կը գտնուէին նաեւ պարսկական դեսպան Միրզա Մօհսին խան ու Պարսկաստանի Արտաքին գործոց նախարարին որդին, Պառօն տը Հիրշ, ձաճառ զօրավար Դյարկա, պելճիական դեսպանատան գործակատարը եւ այլք. Սենեկապետ Բաղըպ պէյ յանուն Ն. Վեհափառութեան մեծարեց զնոսա.

Պարսկական դեսպան Միրզա Մօհսին խան եւ Պարսկաստանի Արտաքին գործոց նախարարի որդին Սէլամլըքէն յետոյ պատիւ ունեցան ներկայանալու Վեհ. Սուլթանին որ առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան նուիրեց վերջինոյն.

Ս. Պապին յոբելեանին առթիւ Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական նամակ մ'ուղղած է նմա.

—Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ վիճակագրութեան յանձնաժողովոյ նըկատմամբ կարեւոր բարեփոխութիւնք պիտի լինին եւ քանի նոր պաշտօնեայներ պիտի աւելնան այդ պաշտօնատան մէջ.

—Թէեւ ծանուցուեցաւ թէ կայս. կառավարութիւնն որոշած է մաքսատուրք առնուլ Պուլկարիայէ եկած ապրանքներէ, սակայն, կ'ըսէ Հաքիքաթ, առ այս ոեւէ վերջնական որոշում տրուած չէ եւ տակաւին խորհրդակցութիւնք կը լինին. Նոյնպէս առնուելիք մաքսատուրքի քանակութիւնն եւս տակաւին խորհրդակցութեան առարկայ է.

—Յայտնի է թէ Պոլսոյ ջուրերու ճանբայները պիտի նորոգուին. Կ'ըսուի թէ Պէյլէրպէյ գիւղն, որ մեծ ջրամբարին մօտ կը գտնուի, ուրիշ տեղ մը պիտի փոխադրուի.

—Ֆրանսացի գիտնոց խումբ մ'արտօնութիւն ստացեր է կայս. կառավարութենէն Պաղտատի շրջակայից մէջ հնութիւններ խուզարկել. Ֆրանսացիք գտնուած հնութեանց պատկերները միայն պիտի առնուն, իսկ հնութիւնք կայս. կառավարութեան պիտի յանձնուին. Կայս. թանգարանի պաշտօնեաներէն մին պիտի հսկէ խուզարկութեանց վրայ.

—Սապահ ծանուցանելով թէ գեղարուեստից վարժարանի այս տարուան շրջանաւարտ դեռ ոեւէ պաշտօնի կոչուած չեն, ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ որպէսզի այդ շրջանաւարտք յարմար պաշտօններու կոչուին ի քաջալերութիւն նոյն վարժարանն յաճախող աշակերտաց.

—Պարսկական դեսպան Մօհսին խան պարսկաստանի Արտաքին գործոց նախարարին որդին եւ աւստրիական դեսպան Պառօն Քալիչէ հինգշաբթի օր Բ. Դուռն երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ Եպարքոսին եւ Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ.

—Յունաց Ծննդեան տօնին պատճառաւ, Բերայի եւ Ղալաթիոյ ֆրանսերէն լրագիրք չհրատարակուեցան երէկ.

—Ծովային Խորհրդոյ դիւանատան քարտուղարներէն Հիւսնի էֆէնտի նախընթաց օր յանկարծամահ եղաւ նոյն դիւանատան մէջ աշխատած պահուն.

Հաքիքաթ կ'ըսէ թէ Հիւսնի էֆ.ի այս յանկարծական մահուան պատճառին նկատմամբ այլ եւ այլ զրոյցներ կը շրջին.

—Երէկ ժամը 4 ին հրդեհ ծագելով Եէնիգիւղէ, Յունաց հիւանդանոցի ախոռն եւ վրայի սենեակը միայն այրեցան.

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Նոր Թատրոնի սրահը փառաւոր երեւոյթ մը կընծայէր երէկ գիշեր. Հոծ եւ ընտիր բազմութիւն մը գրաւած էր բոլոր օթեակներն ու թառերն, հանդիսատեսք մեծ ախորժով դիտեցին «La petite Mariée»ի ներկայացումն որ յաջողութեամբ պսակուեցաւ. Ջերմագին ծափահարութեան Օր. Վիօլէ եւ Պ. Մալօ որք կը կատարէին գըլխաւոր դերերը.

Այս գիշեր, Նոր Թատրոնի ֆրանսական խումբը երկրորդ անգամ պիտի ներկայացունէ

«Les Cloches de Corneville»

ծանօթ թատերախաղն որ առաջին ներկայացումը մեծ յաջողութիւն գտաւ արդէն.

Միջնարարի միջոցին Օր. Բէլսիօզի (La Mouche d'Or) պիտի կատարէ իւր վերաբնական փորձերը զորս տեսնելու համար ամէն կողմէն հետաքրքիրք կը դիմեն ի Նոր Թատրոն. Օր. Բէլսիօզի այս գիշերուան ներկայացումը վերջինն է.

Վաղը, միջօրէին, պիտի ներկայացուի «Le Sourd» օբերա-գոմիք երեք արարուածով եւ «Les pantins de Violette». Օր. Բէլսիօզի պիտի կատարէ նաեւ իւր փորձերը.

Վաղը գիշեր (կիրակէ),

«La Petite Mariée»

Օր. Բէլսիօզի՝ վաղը գիշերուան ներկայացման միջոցին վերջին անգամ լինելով պիտի կատարէ իւր փորձերը. Հասարակութիւնն անտարակոյս օգուտ պիտի քաղէ այս առիթէն զոր կ'ընծայէ Պ. Բլօտիւս, երկրորդ դիտելու համար Ոսկեղէն Ճանճին փորձերը.

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

ԹԷՓԷ-ՊԱՇԻ

Իտալական Օբերայի խումբն այս գիշեր պիտի ներկայացունէ «Norma».

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 26 Դեկտեմբեր

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	(պանքայի)		111 1/2
3 »	»	(վճարին)	111 1/8
3 Բարիզի	»	(պանքայի)	22 70
3 »	»	(վճարին)	22 77 1/2

Օսմանեան Փոխառութիւն

		Դասընթացն
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց.	Սերի Դ.)	15 16
Պօրսայի գոցումէն վերջը	»	15 16
Բերայի մէջ	»	— —
Այսաւօտ բացուելուն	»	15 15
Բարձրագոյն գին	»	15 15 1/2
Նուազագոյն »	»	15 15
Կէս օրին	»	15 15 1/2

ԻԹԹԻՓԱՔԸ ՏԱՒՈՒԿ

Երէկ երեկոյ	34 21
Այս առաւօտ	34 20
Կէս օր	34 20

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն 1858) » 1862)	Սերի	23
» 1860) » 1863) » 1872)	»	14 10
» 1865) » 1869) » 1873)	»	15 15

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լ.	4 10
Քրէտի Ժէնէրալ	Օսմ. »	6 35
Պանք տը Գօնս	»	6 30
Բօն. Շահն է վալէօր	»	4
Թրամուէյ	»	362 1/2
Յունական երկաթուղի	Ֆր.	35 75
[illegible] տը Բրիօրիթէ	»	—
[illegible]	»	130

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	88 8
Անգլիական ոսկի	»	111 10
Ռուս իմպէրիալ	»	90 35
Քմիդիկ	»	51 35
Օսմ. թղթադրամ	»	10 32
» արծաթ	»	74
Ֆիօրին	»	— —
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	109 5
Բէշլիք	»	104
Հինգնոց	»	104
Մէճիտիէ	»	101
Թաաֆիէ	»	15 10

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 6 յունուար ժամ 3 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտէ			103 1/8
Օսմ.	Սերի Դ.	բացուեցաւ	13 13/16
»	»	գոցուեցաւ	13 13/16
»	»	» Ա.	23 1/4
»	»	» Բ.	14 1/4
»	»	» Գ.	13 7/8
Օթօման 1871			72 3/4
Փոխառութիւն 1877			85 3/4
Պանք Օթօման			10 1/4
Ռուսական փոխառ. 1873			93 1/4
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)			73 3/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)			99
Տայրա Սանիէ			70 1/8
Օսմանեան (փոխառ. Բօլիւ)			94 1/2
Հունգարական պարտաթուղթ 4 %			— —

Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 536

Վիէննա, 5 յունուար ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	— —
Օսմանեան երկաթուղի	— —

Բարիզ, 6 յունուար ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %			107 70
» » 3 %			81 37 1/2
Օսմանեան քոնսոլիտէ	Սերի Դ.	բացուեցաւ	14
»	»	գոցուեցաւ	14 05
»	»	» Բ.	14 22 1/2
»	»	» Գ.	14
Օսմանեան երկաթուղի			34 50
» Ռէժիի բաժնեթուղթք			— —
Պանք Օթօման			511 25
Գրէտի Լիոնէ			576 25
» Ֆօնսիէ			1395
[illegible]			1252 50
Սուէզի ջրանցք			2097 50
Ռուսական 5 % 1877 ի			98 40
Իտալական Ռանթ			94 70
Սպանիական (արտաքին)			66 1/2
Եգիպտական միացեալ			374 37 1/2
Բրիօրիթէ Թիւրք			357 50
5 % Հելլենական			356 25
Չէք Լոնտրայի վրայ			25 30

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 6 յունուար ժ. 10 և. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	— —
Օսմանեան քոնսոլիտէ	14 05
Եգիպտական	374 37 1/2

ՏԻԿԻՆ ԼԻՒՍԻ ՏԸ ԺԱՆԴՈՒԻ ԽՈՀԸՆԹԵՐՑԻՆ ՓՈՐՁԵՐԸ

Տեղական մամլոյ ներկայացուցիչները մասնաւոր ներկայացման մը հրաւիրելու պահուն, Տիկին Լիւսի տը Ժանդուի չէր մոռցած նաեւ հրաւիրել Արեւելքի խմբագրութիւնը. ուստի եւ երէկ գիշեր առիթ ունեցանք տեսնելու եւ գնահատելու իւր խոհընթերցի կամ խոհաթափանց փորձերը, «Օթէլ տը Բէշդ» պանդոկի մեծ սրահին մէջ, ի Բերա, ուր հաւաքուած էին քանի չափ հրաւիրեալք.

Տիկին Լիւսի ինչպէս երէկ ծանուցինք արդէն, «Liseuse de pensées»ի յատկութիւնն ունի. այսինքն իւր բացակայութեան միջոցին խորհուած բան մը ընելու կամ պահուած առարկայ մը գտնելու. Շատ պարզ են իւր փորձեր եւ խարեւապատիր ձեւեր առնելէ հեռի է բոլորովին. Օրինակի համար, սրահէն կը հեռանայ երկու ներկայից հետ, որպէս զի հաւնեն թէ զուրկ է ամէն հաղորդակցութենէ. սրահին մէջէն անձ մը որ եւ է առարկայ մը կ'առնէ որ եւ է տեղ մը, ինչպէս գլխի մը գաւաթի մը մէջ, լուցկի մը գորգի մը ներքեւ, կամ սիկառ մը պատէն կախուած վերարկուի մը գրպանին մէջ. Յետոյ կը հրաւիրուի ներս մտնել. Թաշկինակով մը կապել կուտայ իւր աչքերը եւ բռնելով ձեռքէն այն անձին որ առարկայն պահած էր, կը հրամայէ նմա խիստ բոլոր ուշն ամփոփել այդ առարկային եւ պահուած տեղւոյն վրայ միայն. Եւ կը մէկ զնա, առանց խօսելու ու հինգ տասն վայրկեան սրահին մէջ խարխափելէ յետոյ, կը գտնէ վերջապէս պահուած առարկայն. Այս փորձ ծափահարութեամբք կրկնուեցաւ տասնի չափ անգամներ, զանազան անձանց՝ Տր. Էնկլէնտէրի, Պ. Պելիօփի, Տր. Մարկոսօֆի եւ քանի մը գերմանացւոց միջոցաւ եւ գրեթէ մեծաւ մասամբ յաջողեցաւ.

Տիկին Լիւսի տը Ժանդուի ամէնէ ուշագրաւ մէկ փորձն ալ կը կայանար առաջարկել ներկայից ու իւր բացակայութեան միջոցին ո՛ր եւ է լեզուաւ բառ մը գրել քարետախտակի մը վրայ եւ աւրել. ապա ինք ներս մտնելով միշտ աչքը կապուած, բռնելով ձեռքն այն անձին որ գրած էր այդ բառը եւ հրամայելով որ բոլոր ուշադրութիւնը կեդրոնացունէ այդ բառին վրայ, կը շարժէ անոր մատանց մէջ գտնուած կաւիճը եւ բառը կը գրուի իսկոյն. այս փորձ կատարուեցաւ ֆրանսերէն, յունարէն եւ գերմաներէն լեզուներով. Տիկինն առաջարկեց Արեւելքի ներկայացուցչին հայերէն բառ մը գրել, բառ որուն բոլորովին անտեղեակ գոլով մեր լեզուին, ո՛ր եւ է կանխածանօթ տեղի չէր կրնար տալ. Եւ Հայաստան բառը զոր գրեցինք իւր բացակայութեան ու ներկայից ցոյց տալէ յետոյ աւրեցինք, խորհրդեցինք. Տիկինը գտաւ, անդադար շարժմամբ ուղղելով մեր ձեռք գտնուած կաւիճն եւ կարելի եղածին չափ հայերէնի նմանող գըծերով Հայաստան բառն երեւան հանեց. Նըմանապէս գրուեցաւ թուրքերէն բառ մը. Տիկին Լիւսի կատարեց ուրիշ զանազան փորձեր ալ որոց վրայ կը խօսինք ի պատեհ ժամու. Պէտք է յարել, ի պատիւ իրեն, թէ իւր փորձեր, որք նորութիւն մը կը համարուին բազմաց համար, ընդհանուր գնահատման արժանացան. Տ.

ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ԵՐԵՒԱՆ, 6 դեկտեմբեր

Վեհափառ Հայրապետին անուանակոչութեան տօնախմբութիւնը տեղի ունեցաւ, դեկտ. 3ին, հինգշաբթի, Ս. Հարց Եգիպտացւոց տօնին օրը. Կաթողիկոսն քիչ մը տկար եւ օդն ցուրտ լինելով, ոչ նախատօնակին իջաւ հանդիսին եւ ոչ ալ Միաբանութիւնն եւ Ճեմարանն ընդունեց տօնին առաւօտու. Սակայն Միաբանութիւնն հանդիսութեամբ կատարեց բոլոր եկեղեցւոյ կարգը նախատօնակով հանդերձ. Գեր. Արիստակէս եպիսկոպոս Դաւթեան մատոյց Ս. Պատարագը. Եւ Գեր. Մաղաքիա եպիսկոպոս Օրմանեան խօսեցաւ սովորական ճառն ու բարեմաղթանքը միաբանական ճաշի առեն, յոր հրաւիրեալ էին եւ պատուաւոր հիւրեր. Յատուկ ուղերձ մը կարդաց եւ երրորդ լսարանի ուսանող Պ. Կարապետ Տէր Մկրտիչեան. Գիշերը սովորական լուսավառութիւնն ալ կատարուեցաւ.

* * *

Արարատ հանդիսի նոյեմբերի ամսատետրը հրատարակած է Ճեմարանի 1886-87 դպրոցական տարւոյն տեղեկագիրը, տեսուչ Պ. Արշակ Նահապետեանի ստորագրութեամբ. Այդ պաշտօնագիրը համառօտելով հետեւեալ տեղեկութիւնները կը քաղեմք.

Դպրոցական տարին սկսեր է 1886 սեպտեմբեր 22ին, իսկ դասերը վերջապէս կանոնաւորուեր են հոկտեմբեր 6ին, եւ շարունակեր են մինչեւ ապրիլի վերջը լսարանաց համար. Մայիս ամիսը ամբողջապէս քննութեանց է նուիրուեր, եւ տարեկան ընթացքը փակուեր է յունիսի սկիզբը.

Ճեմարանն ունեցեր էր միջին դպրոցական վեց դասարաններ, եւ բարձրագոյն երեք լսարաններ. Անցեալ տարի փակուեր են առաջին եւ երկրորդ դասարաններն հաստատուն որոշմամբ, որպէսզի այսուհետեւ ուրիշ վարժարաններու եւ դպրոցներու մէջ արդէն պատրաստուած աշակերտք ընդունուին անմիջապէս յերրորդ դասարան. Իսկ երրորդ լսարանը փակուեր է, պատրաստուած ուսանողներ չգտնուելնուն համար, որով եղած են միայն երրորդ, չորրորդ, հինգերորդ, եւ վեցերորդ դասարաններ եւ առաջին եւ երկրորդ լսարաններ.

Աշակերտաց թիւ եղած է բովանդակ 95, որք վերոյիշեալ դասական բաժանման համաձայն գտնուած են, 21 երրորդ, 23 չորրորդ, 18 հինգերորդ եւ 14 վեցերորդ դասարաններու մէջ, իսկ 12 առաջին եւ 7 երկրորդ լսարաններու մէջ.

Այդ 95 աշակերտներ տեղական բաժանմամբ եղած են, 52 Երեւանայ վիճակէն, 13 Տփղիսու վիճակէն, 6 Բեսարաբիոյ վիճակէն, 6 Արցախու վիճակէն, 2 Աժդարխանու վիճակէն, եւ 2 Շամախու վիճակէն, ընդամենն 81 Ռուսաստանի վիճակներէն, իսկ Տաճկաստանի վիճակներէն 11, Պարսկաստանէն 2 եւ Ռումանիայէն 1. Տեղեկագիրը մի առ մի կը յիշատակէ եւս քաղաքները եւ գիւղերը. այդ ցուցակէն կը տեսնուի որ 9 Վաղարշապատցիք են եղեր եւ 5 Երեւանցիք, Իգդիրցիք, Կարսեցիք եւ Ախալքալաքցիք, 3 Կ. Պոլսեցիք, ինը տեղէն երկու, եւ քառասուն-հինգ տեղէն մէկ աշակերտ.

Ճեմարանը երթեւեկ կամ ցերեկեայ աշակերտ բնաւ չէ ունեցած, եւ բովանդակ 95 աշակերտք գիշերօթիկ են եղած.

Դասերու ժամերը վեց դպրոցական դասարաններու համար եղած են շաբաթական 30, որ է օրական 5. առաջին լսարանի համար շաբաթական 21, իսկ երկրորդ լսարանի համար եղած են 23. Լսարաններուն ուսմանց ծրագիրը Աստուածաբանական ճիւղէն ունեցած է միայն ներածութիւն Ս. Գրոց, եւ եկեղեցական պատմութիւն եւ մատենագրութիւն, իսկ միւսեալ դասերը նուիրուած են մանկավարժական եւ լեզուագիտական ճիւղերու.

Ուսուցիչներն եղած են.

Տ. Արիստակէս եպիսկ. Դաւթեան, Ս. Գրոց գիտութիւն, շաբաթական 6 ժամ.

Տ. Եղի վրդ. Զալալեան, դարձեալ Ս. Գրոց գիտութիւն, 9 ժամ.

Պ. Սեդրաք Մանդինեան, մանկավարժական գիտութիւններ 16 ժամ.

Պ. Կարապետ Կոստանդեան, մատենագրական ճիւղ եւ եկեղեցական պատմութիւն Հայոց, 17 ժամ.

Պ. Ստեփաննոս Պալասանեան, Ֆրանսերէն լեզու եւ Հայոց պատմութիւն, 20 ժամ.

Պ. Փիլիպպոս Վարդանեան, ընդհանուր պատմութիւն եւ Ռուսաց մատենագրութիւն եւ պատմութիւն եւ աշխարհագրութիւն, 23 ժամ.

Պ. Նիկողայոս Խոսրովեան, ռուսերէն եւ գերմաներէն լեզուներ 22 ժամ.

Պ. Մկրտիչ Պալեան, հայերէն լեզու 14 ժամ.

Պ. Սարգիս Տէր Գաբրիէլեան, Ներածութիւն Ս. Գրոց եւ ընդհանուր եկեղեցական պատմութիւն 11 ժամ.

Պ. Կարապետ Տէր Մկրտչեան, մաթեմատիքական գիտութիւններ, 15 ժամ.

Պ. Գէորգ Տէր Բաղդասարեան (վերակացու), Աշխարհագրութիւն 4 ժամ.

Պ. Մինաս Ազնաւուրեան (վերակացու) Ձայնագրութիւն 3 ժամ.

Պ. Մանուկ Խոջայեան, Հայաստանի աշխարհագրութիւն 2 ժամ.

Պ. Ռուբէն Ռուբինեան, Տաճկերէն լեզու 6 ժամ.

Պ. Արշակ Նահապետեան (տեսուչ), բընախօսութիւն 7 ժամ.

Դասաւանդութեանց կանոնաւորութեան մասին տեղեկագիրը կը ծանուցանէ թէ տարեկան 4411 դասերէն աւանդուեր են 4298, եւ 30 ալ փոխանակութեամբ լրացուեր են եւ միայն 173 դաս պակաս են մնացեր ուսուցչաց հիւանդութեանց օրինաւոր պատճառներով, եւ եղեր են գլխաւորապէս Գեր. Ա. Դաւթեան, եւ Պարոնայք Ն. Խոսրովեան եւ Փ. Վարդանեան, առաջինը 44, երկրորդը 46 եւ երրորդը 52 դաս, իսկ մնացեալք բաժնուեր են ուրիշ ուսուցչաց վրայ.

Տարեկան քննութեանց արդիւնքն եղեր է որ 95 աշակերտներէն 53 լաւ քննութեամբ փոխադրուեր են, իսկ լաւ քննութիւն չատուողներէն 29 մնացեր են տարին կրկնելու, իսկ 13 մեկներ են Ճեմարանէն.

Տեղեկագիրը ունի ինչ ինչ ծանօթութիւններ եւս սերտողութեանց ժամերու, ժամակարգութեանց, ճեմարանական հանդէսներու եւ ներքին կարգապահութեանց վրայօք. Առողջապահական վիճակն ալ գոհացուցիչ եղած է բժիշկ Պ. Միքայէլ Զարգարեանի հսկողութեան ներքեւ.

„ԼՈՅՍ ԵՒ ՍՏՈՒԵՐՔ"

Սոյն վերնագրով Մեծ. Մկրտիչ էֆէնտի Աճէմեան լոյս ընծայեց Պաղտատլեան տպագրութեամբ բանաստեղծութեանց նոր հաւաքածոյ մը, որ թէեւ չունի համակրելի քերթողին Նախորդ հաւաքածոյից կարեւորութիւնն ոչ ծաւալով ոչ արժէքով, այլ ունի մասնաւոր իւրն հրապոյր. Մեր խօսքն աստանօր չէ արտաքին հրապոյրին վըրայ, որոյ համար Մեծ. Տպագրապետն արժանաւոր գովեստ ընդունեցաւ հրապարակաւ. Աճէմեան էֆէնտիի Նոր երկին հրապոյրն է յա՛նմ տրտմութեան, որ գրեթէ մէն մի տաղի, գրեթէ մէն մի տունի տակ կը թաքչի կամ թաքուն կը շրջագայի՝ որպէս կենսական արիւնն յերակս անդ մարմնոյն. Տրտմութիւն անգայտ եւ իբր անգիտակից, որ յանգգայս կը համակէ համայն ընթերցողաց հոգիներն. Նոյն իսկ [illegible] հատուածոյն մէջ եւ մանաւանդ դոյն հատուածոյն մէջ, որ տաղէ աւելի երգ (chanson) մ'է՝ անմահ Պէռանժէի քնարին արժանի, ոչ միայն տրտմութիւն կայ, այլ եւ տրտմութեան՝ որքան ալ մեղմ՝ մակընթացութիւն. Վերջին տունն այդ երգին, որ կը վերջանայ «գոհ եւ ուրախ» բառերով, տժգոհութեամբ ու տրտմութեամբ կ'ողողէ հոգին. Ամենէն հասարակ յուշատետրերուն գրչէն կամ քնարէն արտադրուած ամենէն ներոյժ (intense) թաղծութեամբ լի մատեանք հազիւ այնքան ներգործած են յիս որքան [illegible] քառատող ա՛ն միակ տունն, յորում պարզ կերպիւ՝ որպէս ճշդիւ գրած էր Թէքզեան՝ կը պատկերէ բանաստեղծն զմարդկութիւն իւր բոլոր նուաստութեամբք, իւր բոլոր նենգանօք, այլ եւ իւր բոլոր տառապանօք. Երբ զուգեակ բառեր՝ տիտանական ահաւոր ապտակի մը նըման կ'անկանին մարդկութեան ծնօտին վրայ, ե՛ւս եւ զմարդկութիւն հալածող անտես ու անյաղթ ա՛ն չար էակին ծնօտին վրայ. «Փառք մուրացիկ», «անխարդախ հացիկ». ահա կրկին ապտակն՝ ընկերութեան երեսին զարնուած. Արդարեւ մարդկային ընկերութիւնն այնպէ՛ս է կազմաւորուած՝ զի հացն առանց խարդախութեան չը «ճարուիր» հոն, եւ փառքն առանց մուրալու չը ստացուիր հոն. Բանաստեղծն յիսուն տարի յաջողած է պարկեշտօրէն ապրիլ ու գործել անխարդախ յիսուն տարի, յիսուն տարի դիմադրելով ու յաղթելով յաւէտ ամէն փորձութեանց. այլ փորձութիւնք եւս քան զեւս կը զօրանան եւ բանաստեղծն ե՛ւս քան զեւս կը տկարանա՜յ. Փորձութիւնք կը սպառնան անդիմադրելի լինել, աւա՜ղ. Ուստի կը հայցէ բանաստեղծն Երկնից զօրութիւնն, առ Աստուած կը պաղատի եւ կը գոչէ՝.

Յետ յիսուն ամաց՝ ո՛ Տէր ինձ մի՛ տար
Ոչ փառք մուրացիկ, ոչ սիրտ վշտահար,
Այլ տուր ինձ ճարել հացիկ անխարդախ
Եւ տուր ինձ երգել միշտ գոհ եւ ուրախ.

Իսկ Երկնից յանդիմանութիւն մը չէ՞ կամ Երկնից ախոյեան այն Չար ու չարաչուք էակին—զոր գրեթէ համայն դրական կրօնք կը դաւանին—ապտակ մը չէ՞ այն զուգեակ բառն ալ, «սիրտ վշտահար». Արդարեւ, մարդկային սրբտին մէջ օր քան զօր տարածութիւն ու խորութիւն կը ստանայ վիշտն. Անկեալ հրեշտակն երդուեալ կորուսանել մարդն, յաւէտ տառապեցնել մարդկութիւնն, եւ մարդս, հակառակ գիտութեան յառաջադիմութեանց, կամ մանաւանդ գիտութեանց ու գեղարուեստից յառաջադիմութեանց իսկ պատճառաւ, կը տառապի՝ միշտ աւելի. Չար ոգւոյ կամ չարաչուք էակի մ'անտարակոյս հաւատացող չենք. այլ վայրկեաններ կան, ուր պէտք կը զգանք էակ մը ստեղծելու, որպէս զի անիծենք զայն, որպէս զի անճիտենք զայն, որպէս զի զայն հեղձուցանենք արեան լճին մէջ՝ որ ի ներքս ի մեզ կը ծաւալի, զոր գիտունն ի զո՛ւր կը ջանի չըգիտցնել, զոր քահանայն ի նանի՛ր կը վատակի ցամաքեցուցանել. Վայրկեաններ կան, այո՛, յորս մեր հոգին ալ՝ որպէս մարմինն ի տանջանարանի՝ պարաւանդման ու պրկման զգայութիւնն ունի. Եւ թո՛ւ մարդոյն թէ, իբրեւ անկեալ կամ անիծեալ անհեթեթ անագորոյն էակ մը՝ վրէժ լուծելու համար ի նմանէ կամ իր արարչէն՝ կը տանջէ զայն, նուրբ ե՛ւ գործելով յաւէտ տանջանքն. «Ո՛ Տէր, ինձ մի՛ տար սիրտ վշտահար.» կ'աղաղակէ Լոյս եւ Ստուերքի հեղինակն. Եղանի՛ որում յետ յիսուն ձմրան չունի դեռ սիրտ վշտահար. Իսկ անոնք որք իրենց լանջաց տակ սիրտ մ'ունին վշտահար, անոնք ոյց պարանո՛ք կը պարաւանդի հոգեակն, անոնք կը կոչեն—ընդ վա՛յր—այն օրհնեալ կոչական, որ խզեց Վասիքթայ հնդիկ յոգնատանջիկ դիւցազան կարեպինդ կապերն...

Բաց յայն ներքին գլխաւոր հրապոյրէն զոր յիշեցինք վերեւ, ինչ որ կայ՝ սիրելի Աճէմեան էֆէնտիի Տաղարանին մէջ, անձնական խաղն է այն՝ որ անդադար կը տիրէ գրեթէ ծայրէ ծայր. Որպէս ամէն ճշմարիտ երգիչ, կամ որպէս ամէն երգիչ որ անցաւոր (impassible) դպրոցէն արտաքոյ կը գտնուի,—դպրոց զոր երբեք չենք արհամարհեր սակայն,—Լոյս եւ Ստուերքի բանաստեղծն ալ իր տաղից մէջ կ'երգէ նախասիրաբար իր կենաց կամ ընտանեկան ու մտերմական շրջանին մէջ անցած պարագաներն. Իւր բացատրութիւնն յաւէտ գողտրիկ է՝ հանգունակ իր հոգւոյն,—որ կ'ամբոխի յանդգնոս կամ կ'ամբոխէ յանդիմակիցս. Լեզուն ընթացիկ, սահուն, ներդաշնակ է. Ինչ որ կը լռայ Հայոց դրական լեզուին մաքրականութեան վրայ, գրեթէ այն բառերն եւեթ կը գործածէ քերթողն. Եւ այս պարագան է

Թերեւս որ [illegible] վրայ Նախագօն այս սեւնակաց մէջ խօսող ճոխաբարբառ ու ճախրասլաց բանաստեղծին կը թելադրէ սա դատաստանն ողոքալի կամ անողոք՝ թէ Ռ.ճէմեան է ֆէնտի Թրքահայոց առաջին ժողովրդական բանաստեղծն է. Թրքահայք կամ մանաւանդ Հայութիւնն ողջոյն կը սպասէ դեռ բուն ժողովրդական բանաստեղծն, ա՛ն որ պիտի գրէ Հայ ռամկական երգարանն (La chanson des gueux, Jean Richepin). Ռամիկն ու մուրացիկն ունին իրենց յատուկ լեզու, ձեւեր, յիշոցներ ու հիացման աղաղակներ, զորս ի գիր կամ ի քնար արձանագրելու համար շատ ազնուական է [illegible] բանաստեղծն.

Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ

Վերջին փոթորիկը. — Պոլսոյ կլիմային փոփոխութիւնը. — Հարաւային հովեր. — Խանգարման պատճառներ. — Պարբերական փոփոխութիւնք. — Սուէզի ջրանցքը. — Թեր և դէմ. — Ցեղի հետեւութիւնք. — Ծովը բռնել. — Քօքայն. — Անթիփիրին.

Տասն օրէ աւելի է որ եկաւ անցաւ սարսափելի փոթորիկն, հարաւէն գալով և ջախջախելով, խորտակելով, տապալելով ամէն ինչ. Ծերերն, ինչպէս սովոր է, բացին բերաննին, և, ինչպէս սովոր է, ըսին պաշտօնական հնչմամբ.

—Երսուն տարիէ ի վեր նմանը չէր տեսնուած.

Եթէ գալ տարի ալ հարաւէն փոթորիկ մը գայ, նոյն պարբերութիւն նոյնութեամբ կը կրկնուի.

Կան սակայն այնպիսի մարդիկ որոց համար երբէք նմանը չէր տեսնուած, զորօրինակ այն դժբաղդ նաւաստիներն որք տարերաց ցասման զոհ գնացին.

Մեզ համար խնդրոյն կարեւոր մասը փոթորկին տուած վնասուց թուահամարը չէ, որ յուզիչ պատմութեանց և հետաքրքրաշարժ երեւոյթից շարք մը միայն կը կազմեն, այլ կլիմայական փոփոխութեան զգալի և դժուարաւ բացատրելի երեւոյթն որ ամեն մետէորաբանից ուշադրութիւնը պարտի գրաւել.

Դժբաղդութիւնն՝ այն է որ Պոլսոյ մէջ Բնագէտներ, Մատենագիրներ, Բժշկագէտներ թէև կը պակսին, սակայն Մետէորաբաններ բնաւ չկան և գաղափարն իսկ բնաւ չունինք, թէպէտև քիչ շատ ամենքնիս մետէորաբանութիւն կ'ընենք, ինչպէս որ Պ. Ժուրտան արձակ կը շարադրէր անգիտաբար.

Համայն Պոլսեցւոց ուշադրութիւնը գրաւած է այս տարւոյ հարաւային հովերու սաստկութիւնն և տեւողականութիւնը. Սեպտեմբերէ ի վեր գրեթէ անընդհատ կը փչէր հարաւէն, և կ'արգիլէր եթէ ոչ ձմրան գալուստն, այլ նորա աստիճանական ազդեցութիւնն, որով երբ յանկարծ, անցեալ աւուր փոթորկէն վերջ, սովորական ընթացքով հովն սկսաւ ուղղութիւնը փոխել, ցուրտ և ձիւն կրկնապատիկ ազդեցին մեր վրայ, մէկ աւուր մէջ 16—17 աստիճան բարեխառնութեան տարբերութիւն առաջ բերելով.

Եթէ լաւ յիշենք, կը գտնենք որ անցեալ տարի ևս հարաւային հովերն յարատեւ փչեցին, թէպէտ ոչ այս տարուան չափ երկարատեւ, և նախորդ տարին նմանապէս չէին պակսեր տարւոյն վերջին ամիսներն. Այս պարբերական հովերու կանոնաւորութեան եւ լաւ եւս կանոնաւոր զարգացման յայտնի արդիւնքն է ձմրան հետզհետէ յապաւիլն, և մինչդեռ նախորդ տարիներ, անցեալ տարի ևս յունվարի վերջ ձիւն տեսանք, այս տարի ալ քիչ առաջ, այն ալ շնորհիւ և հետեւութեամբ հարաւային փոթորկին.

Պոլսոյ կլիման օր ըստ օրէ կը փոխուի, ձմեռ մեղմանալ կը թուի, կը յետաձգուի, աշունը կ'երկարի արտասովոր, գարունն կը համառօտի, ամառն ալ բաւական ուշ կը հասնի. Այս ստոյգ է. Սակայն այս փոփոխութիւնն հիմնակա՞ն է, այս ստոյգ չէ. Արդարեւ կրնայ ըլլալ որ ասկէ քանի, երեսուն, յիսուն, թերեւս հարիւր տարի առաջ նմանօրինակ փոփոխութիւններէ անցած ըլլայ և ներկայ վիճակն ալ պարբերական շրջան մը ըլլայ, շրջան որոյ տեւողութիւնն ըլլայ չեմ գիտեր որքան տարի և որ յառաջիկային համար խոստանայ սաստիկ ձմեռներ, մեղմագոյն ամառներ և այլն և այլն. Բնութեան օրէնքներն այնքան դժուարաւ ըմբռնելի են, այնքան խառն ազդեցութեանց ենթակայ որ անոնց բաղադրութիւնն ըմբռնել մինչեւ ցարդ դիւրին չէ եղած. Անցեալներն բնաւ աշխատութիւն մը կարդացի, ի մասին երկրի բարեխառնութեան աստիճանին. Գիտուն մետէորաբան մը հարիւր տարիէ ի վեր առաւել կամ նուազ ճշդութեամբ երկրի զանազան կէտերու վրայ ջերմաչափին ցոյց տուած աստիճաններն հաւաքած և փոփոխութեան բոլոր պատճառներն ի մի խմբելով օրէնք ու կանոն հանել փորձած էր. Թէպէտ առերեւոյթ պարզ նիւթ մը կարծուի, սակայն այնքան խորունկ խճողեալ հաշիւներու տարած էր զնա որ մինչեւ իսկ չափական գիտութեանց բարձրագոյն մասերու, տարբերական և ամբողջական (*) հաշիւներու դիմել հարկ եղած էր, և չէր յաջողած բուն բաւականին բացորոշ եզրակացութեանց յանգել.

Ուրիշ առթիւ մը կը խօսիմ այս գիտական աշխատութեան վրայ, կ'զգամ սակայն թէ որքան լաւ և օգտակար կ'ըլլար եթէ մեր մեծ հայրերէն և հայրերէն մէկը տարւոյն մէջ ամէն օր նշանակած ըլլար օրին վիճակը. Այսօր թերեւս տարօրինակ չգտնէինք այս անսովոր մթնոլորտական վիճակն որոյ ընթացքը մեր մարմնական առողջութեան վրայ եւս յոյժ մեծ ազդեցութիւն ունի.

Ոմանք Վոսփորի ափանց վրայ այս կլիմայական փոփոխութիւնքը կը վերագրեն այնպիսի պատճառներու որ կրնան համոզիչ համարուիլ. Զոր օրինակ, կան այնպիսիք որ գիտել կուտան թէ Սուէզի ջրանցքին բացումէն ի վեր մեղմացած են մեր ձմեռներ, զի Միջերկրականի և Կարմիր ծովու խառնուրդէն հասարակածին ջերմութիւնն եկած է մեր ջուրերը տաքցնել և հովն ալ և օդն ալ և կլիման ալ և այլն և այլն այս ջերմութեան ազդեցութեան ենթակայ եղած են.

Այս պատճառաբանութիւնը կրնայ համոզել զոմանս, ինչու որ, ինչ որ ալ ըլլայ, Սուէզի ջրանցքին բացումէն ի վեր զգալի փոփոխութիւն կայ տեսնուած, և շատ բնական, շատ պարզ է իրարու պատճառ և հետեւութիւն համարել մօտակայ պէդածին և մետէորաբանական երեւոյթն միասին ի տես գալն.

Սակայն, չհամարձակիմ ըսելով, չեմ կարծեր որ զօրեղ պատճառաբանութեան դիմադրէ այս բացատրութիւն. Քսան տարւոյ կը մերձենայ ջրանցքին բացումն և անկէ ի վեր այնպիսի սաստիկ ձմեռներ ունեցանք, նա մանաւանդ 1879ը որոյ համար ծերերը դարձեալ ըսին «—Նմանը չէինք տեսած.» արդէն Սուէզի ջրանցքն եթէ երբէք ազդեցութիւն ունեցած է, ի՞նչ կրնայ ըլլալ այդ ազդեցութիւնը. Կարմիր ծովու տաք ջուրերը Միջերկրականին մէջ ամբողջապէս թափուելու ալ ըլլան չեն կարող զգալի կերպով նորա բարեխառնութեան աստիճանը բարձրացնել, քանի որ ջրանցքին տասնապատիկ լայնութեամբ Սեւ ծովէն եւ գետերէ պաղ հոսանք կը թափի նորա մէջ. Թող որ, այդպէս ըլլալու համար Սուէզի ջրանցքէն դէպի Միջերկրական պարտ էր հոսանք ըլլալ. Որքան պատճառներ կան մեր կլիմայից փոփոխութեան, նոյնքան պատճառներ կան Եգիպտոսի և շրջակայից բարեխառնութեան խանգարման, ջրանցքին պատճառաւ. Արդէն եթէ առնենք երկրագունտ մը և վրան գիտենք Ափրիկէն Ասիոյ կապող պարանոցը, դիւրաւ կը համոզուինք որ Սուէզը մազի թել մ'է ծովերուն և երկիրներուն քով որ զգալի նշանակութիւն չունի և չկրնար ունենալ այս կարգի երեւոյթից վրայ.

Եթէ իրօք մեր կլիմայական արկածից պատճառը Պ. տը Լէսէփսի ջրանցքն է, սակայն և այնպէս չեմ կարծեր որ մեր Պոլսեցւոյն մտքէն անցնի թէ պէտք է փակել և խափանել զայն մեր եղանակներու բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար. Հետեւաբար յուսանք որ բուն պատճառն այդ եղած չըլլայ և սպասելով հիւսիսային քամիով պաղելի, երերանք ու տատանինք երբ շոգենաւով կ'երթեւեկենք, մանաւանդ ի Մարմարա.

Շոգենաւի մէջ հարաւային հովով ալեաց վրայ տատանիլը սովորաբար տհաճելի է. Ես գիտեմ սակայն այնպիսիք որ կ'ախորժին, բայց մեծամասնութիւնը չէ թէ միայն դժգոհ է և կը վախնայ ծովային արկածներէ, այլ նաև կը հիւանդանայ մասնաւոր հիւանդութեամբ մը, զոր մանրամասն չեմ նկարագրեր թէ՝ սովորաբար ծանօթ ըլլալուն և թէ պատշաճ մաքրութենէ զուրկ ըլլալուն համար.

Բժիշկները դեռ որոշ չեն գիտեր թէ ինչ է ծով բռնելը. Ծովը բռնեց կ'ըսենք այն հիւանդութիւնը նկարագրելու համար որ անմիջապէս կ'անցնի երբ ցամաք ելլուի. Ինչ որ ալ է, ուրախ լուր մը կրնամ տալ ամեն անոնց որ Գատը գիւղի և Կղզեաց բնակութենէն ստիպեալ կը զրկուին հարաւային քամիին տեղ ազդեցութենէն պրծելու համար. Այն է թէ դեղ մը և կամ լաւ եւս երկու դեղեր գտնուած են «ծով բռնելու» դէմ.

Ասոնցմէ մին է քօքայնը.

Ամեն բանի մէջ «մոտա» կայ, նոյն իսկ բժշկութեան մէջ, և այս օրերս ալ բժշկութեան դեղերու «մոտան» քօքայինն է, որ բոյսէ մը կը քաղուի.

Պ. Հանց կ'ըսէ թէ առ առաւելն 10 սանդիկրամ քոքային, տասնապատիկ ջրոյ մէջ լուծելով և քանի կաթիլներու բաժնելով եթէ կուլ տանք, զգալի կերպիւ հանգիստ կը պատճառէ հիւանդացեալ նաւարկողին. Մորթին մէջ նոյն դեղն մասնաւոր գործիքով մուծելն նմանապէս կ'ազդէ և ո՛չ ցաւ կը պատճառէ ո՛չ ալ անախորժ հետեւանք.

Ուրիշ դեղ մ'ալ կայ որ է անթիփիրին, որ այս օրերս մեծ համբաւ հանած է. Այս ալ ամեն տեսակ հիւանդութեանց կուտան բժիշկք ոմանք, իբր տենդերական դարման. Եթէ, կ'ըսէ Տր. Տիբիլի, մէկը անթիփիրին առնէ, ինչ հիւանդութիւն որ ունենայ մի քանի ամսոյ համար կը դադրի և կը յետաձգուի.

Այս բժիշկը տասնեւմէկ անձերու, որք ամենքն ալ սաստիկ հիւանդութիւն ունէին, խրատեր է ճամբորդութեան միջոցին, նաւ մտնելէ երկու օր առաջ երկերկու կրամ անթիփիրին ուտել և ճամբորդութեան առաջին երեք օրերն ալ շարունակել այսպէս. Այս տասնեւմէկ անձինք Ատլանտեան Ովկիանոսն անցան առանց ամենափոքր նեղութիւն մը զգալու.

Եթէ ստոյգ են այս փորձերը, մեծ օգտակարութիւն ունին. մեր մէջ ամեն անոնք որ կ'երթեւեկեն շոգենաւերով մի քիչ միասին առնուն քօքայն և կամ նախապէս կուլ տան փոքր ինչ անթիփիրին, որ այս հաշուով աշխարհի բոլոր [illegible]ներուն յաւագոյնն է.

Ց. ՍՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

(*) Calcul différentiel et intégral.

ԶԱՆԱԶԱՆՔ

ԸՆԴԾՈՎԵԱՑ ՆԱՒԵՐԸ

Նօթիլիւս, Ժիւլ Վէռնի աշխարհահռչակ Նօթիլիւսն, այն որուն արտաքոյ կարգի արկածներուն հետեւեցան Արեւելքի ընթերցողք այնքան ըղձանօք, և մտանորոգ հետաքրքրութեամբ կարդացին թախծալից և մթամած Նէմօ նաւապետին, Արօնաքսի գիտնոյն, նորա հաւատարիմ Գոնսէյլ սպասաւորին և սկեպտիկեան Նէտ Լանտին պատմութիւնը. Նօթիլիւսն այլ եւս երեւակայութեան աշխարհին չվերաբերիր. Այդ հրաշալի շոգենաւն, որուն նշանաբանն, mobilis in mobile, շարժուն տարրին մէջ շարժուն, վառ կը պահէր մեր հետաքրքրութիւնն և որուն խոյական ընկղմումներն և արշաւներն ովկէանին ներքև՝ շնչասպառ կը թողուին մեր ընթերցողներն, այդ շոգենաւը գոյութիւն ունի այժմ և յօրինուած է ճիշդ այն յատակագծին վրայ զոր Ժիւլ Վէրն յղացած էր իրագործելու համար այդ ընդծովեայ նաւն, որ իւր երեւակայութեան մէջ միայն գոյութիւն ունէր.

Ընդծովեայ ճշմարիտ նաւն, այն որուն բանիլը պիտի տեսնենք ի մօտոյ, քանի մը տարի առաջ յղացուած է Պ. Տիւպիւի տը Լօմէ, նաւային գիտնական երկրաչափին, և ելեկտրական ամբարող ամենահզօր գործիքի մը նորոգ գիւտին շնորհիւ կարելի եղած է իրագործել վերջապէս հաշակաւոր հնարքի մը հանճարեղ գիւտը.

Դիւրին է հասկնալ թէ շոգին չ'կրնար գործածուիլ իբր միջոց՝ շարժման մէջ դնելու համար ընդծովեայ նաւը. Նորա գլխաւոր մէկ շատ մեծ ծանրութիւն մը պիտի լինէր, ածուխ և ջրոյ ահագին պաշարներ հարկ պիտի լինէին, և բաց աստի կարելի չպիտի ըլլայ հարկ եղածին չափ օդ մատակարարել շոգւոյ կաթսաներուն հնոցներուն, մինչդեռ շոգենաւը ջրին տակն է, որովհետեւ բաւական երկար ատեն ընկղմեալ մնալ. Ուրեմն ելեկտրո-շարժիչ հզօր մեքենայ մը գտնելու էր, որ կարենար արագ լուծում մը տալ ընդծովեայ նաւարկութեան խնդրոյն.

Ելեկտրագէտ-ճարտարագէտ մը, Պ. Տրուվէ, հնարեց այդ ելեկտրո-շարժիչ մեքենան, կամ մանաւանդ դեռ այս օրերս չինեց գործիք մը, որ քիչ տեղ կը բռնէ, շատ թեթեւ է և 90 առ 100 ելեկտրական ոյժ կուտայ, մինչդեռ մինչեւ հիմայ ձեռք բերուած բարձրագոյն ոյժն էր 70 առ 100.

Այդ տեսակ ամբարող գործիքով մը, ելեկտրո-շարժիչ մեքենայի մը չինութիւնը կարելի էր, և ինչ որ կարելի էր՝ անմիջապէս ի կիր առնուեցաւ նորա ձեռամբ.

Անմիջապէս գործածեց շարժման այս նոր միջոցն՝ զայն ի կիր արկանելու համար ընդծովեայ նաւու մը չինութեան վրայ, որոյ աւասիկ նկարագրութիւնը.

Պ. Տիւպիւի տը Լօմի հնարած շոգենաւն, որ իւր ձեւով նման է Ժիւլ Վէռնի երեւակայած Նօթիլիւսին, երկար իլի մը ձեւն ունի կամ աւելի լաւ հասկնելու համար՝ երկու ծայր ունեցող սիկառի մը.

Իւր գլխաւոր տրամագիծն է 1.80 մեդր և երկայնութիւնն է 20 մեդր. այս կերպով 30 թոնոյի տարողութիւն ունի.

Կատարուած հաշիւներուն նայելով, Տրուվէի ամբարող գործեաց շնորհիւ պիտի կարենայ հինգ ժամուան մէջ 11-12 մղոն տեղ երթալ.

Դարձեալ Նօթիլիւսի պէս պիտի կատարէ իւր ընկղմումը. Զորս կողմէն սքանչելապէս պատսպարեալ պիտի լինի ջուր չմտնելու համար. պիտի ունենայ ընդունարաններ զորս ջրով պիտի լեցնեն մինչև որ նաւը խորասուզի. զայն վեր բարձրացնելու համար, ընդունարանները պիտի պարպուին ելեկտրականութեամբ շարժող ջրհանի մը միջոցաւ և թեթեւացեալ նաւն ովկէանին երեսը պիտի բարձրանայ.

Բանք նաև թէ նաւուն մէջ ճնշեալ օդով լցուած ընդունարաններ պիտի գտնուին, նաւազին հարկ եղած օդը մատակարարելու համար. Այս օդը պիտի վերանորոգուի ամեն անգամ որ նաւը, կիտաձկան մը պէս, ջուրին երեսը պիտի ելնէ՝ թթուածնի նոր պաշար մ'առնելու համար. Հետեւաբար նաւուն առողջապահութիւնը կատարեալ հանգամանաց մէջ պիտի գտնուի. և սպասելով որ առաւել եւս կատարելագործուի, պիտի կրնայ անհուն ծառայութիւններ մատուցանել այն հինգ ժամու ընթացքի միջոցին զոր իւր ելեկտրական ամբարող գործիքն կը շնորհէ նմա.

Իւր արագութիւնը կոյր չպիտի լինի. Նաւուն մէջ ամեն բան պիտի տեսնուի, ելեկտրականութիւնը պիտի փողփողի ի ներքուստ և ելեկտրական երկու զօրաւոր փարոսներ նաւուն յառաջակողմէն պիտի լուսաւորեն իւր ընթացքը ճամբան. Դեկավարները—դարձեալ Նօթիլիւսի նման—պիտի գտնուին երկու բիւրեղեայ լուսամուտներով զարդարուն փանգակի մը մէջ նաւուն յառաջակողմն և յետսակողմն, և պիտի տեսնեն թէ ո՛ր կողմ ուղղելու է նաւն, որ երկու պատուհաններու միջոցաւ պիտի կրնայ յառաջ կամ ետ երթալ.

Ի կարգս այն ծառայութեանց զորս ընդծովեայ նաւն կրնայ մատուցանել, առաջին տեղը կը գրաւէ այն կատարելագործութիւն զոր պիտի կրէ ընդծովեայ ծովամարտիկը. Ոչ թէ այլ եւս ջուրին երեսէն, հազար վտանգներու ենթարկուելով, գնդակներու և ռումբերու կարկուտի մը ներքեւ իրենց արիասիրտ նաւազներն պիտի երթան կատարել այն սոսկալի պաշտօնը զոր պատերազմը կը պահանջէ իրենցմէ. ո՛չ, այլ ջուրին տակէն, առանց աղմուկի, գաղտագողի, ամենէն անակնկալ վայրկեանին պիտի կատարեն իրենց քանդիչ աւերիչ գործը.

Եթէ, աւա՜ղ, պատերազմի արհաւիրքը կ'աւելնան այս գիւտով, գիտութիւնն ալ իւր օգուտը կը քաղէ անկէ.

Ընդծովեայ նաւը, կարենալով թափանցել Ովկիանին ամենէն թաքթաքուր և ամենէն խորին անդունդներն, օգտակարապէս պիտի ծառայէ ճոխացնելու համար ծովային գիտուններու հաւաքածոյն.

Այդ գիտունները մինչեւ հիմա շատ դժգոհ են, որովհետեւ սոսկալի դժուարութիւններ ունին, և ամենէն հանգարտ գիտուններն, որք պիտի զետեղուին նոր նաւուն մէջ, գիտական թանկագին և կարեւոր տեղեկութեամբք բեռնաւորեալ պիտի վերադառնան.

Ինչ որ է, ձուկերն արդեօք ի՞նչ պիտի խորհին այդ նոր պաշտօնակցին վրայ զոր մարդիկ կուտան իրենց. — Քանի մը տարի յետոյ երբ նաւային պատերազմները ջուրին ներքեւ լինին, որովհետեւ օր մը չէ օր մը այս ալ պիտի պատահի, այդ խեղճ ձկներն ի՞նչ ապշութիւն պիտի ունենան տեսնելով վրդովապատ հրէշներ, ճառագայթարձակ աչքով որք մեծաձայն կ'ընդհարին և իրենց չորս բոլորը կը ցայտեցընեն իրենց կայծակ բեկորներն, երկաթ, մարդկային արիւն և մարդկային ջուրը պիտի ծածկեն ծովուց վրայէն անցնող հանգարտ առագաստանաւուց թէ կարծուելի բան մը տեղի կ'ունենայ իրենց ներքեւ.

ԴԻԿԱԷԴ

Բարիզի լրագրոյ մը մէջ կը կարդանք.

Դիկաէդ կը մեռնի՛, Դիկաէդ մեռա՛ւ.

Դիկաէդ այն սիրուն յովազն էր զոր Սառա Պէռնար հետը բերած էր իւր հեռաւոր ուղեւորութիւններէն.

Դիկաէդ այս օրերս տասն եւ չորրորդ ամիսը լրացուցած էր. Փափկիկ մանրիկ, հազիւ պզտի շան մը չափ խոշոր, սիրալի վայրենի գաղանն հիանալի պատմուճան մ'ունէր, ոսկեգոյն մակերեւոյթի վրայ դէս ու դէն խայտաճամուկ սեւ բծերով. Ողբերգակ մեծ դերասանուհին կը սիրէ՞ր զնա, ո՞հ, այլ կը սիրէր այնպէս ինչպէս ինք միայն գիտէ սիրել.

Քանի մը ամիս առաջ իւր գրկոյ մէջ բերաւ զնա, բոլորովին սիրուն հրապուրիչ իւր հրաշ խոշոր աչերով որք մէջտեղէն ճեղքուած են եւ յորս կը նշմարէր նորա ծընունդը տեսնող տաք արեւուն մէկ գեղեցիկ ճառագայթը.

Բարիզ հասնելուն պէս, Սառա ոսկեզօծ ձողերով վանդակ մը չինել տուաւ նմա.

Երեւակայեցէք, տեսնայք, Պ. Գանդէնի օթեւանին գաւիթին մէկ անկիւնը, գեղեցկական բնակավայր մը վեց մեդր բարձրութեամբ, տասն մեդր երկայնութեամբ և չորս մեդր լայնութեամբ.

Դիկաէդ հոն կ'ապրէր. Ցատակը նուրբ սողոսկելի գօտի մը. մէջտեղը, ծառ մը որուն վրայ կը զուարճանար, և ուսկից ոստնելով՝ սուր մագիլներովը կը հօշէր իւր բանտին ձողակներուն. Ամեն օր, հում միս կամ թռչուն մը.

Երբեմն ողջ ճագար մը կուտային նմա. Այլ Դիկաէդ բարեհամբոյր մէկը լինելով, նախ կ'սկսէր նմա նայիլ խանդաղատ աչերով, և տեսակցութիւնը փոխանակ կատարածով մը վերջանալու, զուարթ զբօսանքով մը կ'աւարտէր.

Ոչ ոք խոժոռ և գժան տեսած էր այն հեզ Դիկաէդը. Միայն թէ, — ա՛հ, ծերունի մ'ալ կայ, — կը պատահէր մերթ որ քիչ մը անհանգիստ լինէր. Ցոյնժամ զգուշանալու էր ճանկռուքներէ. Բարեկամները, մտերիմները գիտեն թէ սիրուն գաղանն ինչ դիւրութեամբ իւր ատամներուն կը դնէր զինքը չափազանց փայփայողներուն ձեռաց կամ ոտքերուն վրայ.

Սառա Էքուադէօրէն բերած էր զայն իւր հետ. Անգլիական ծովային սպայ մը, որ հրաշալի դերասանուհւոյն վրայ սքանչացողներէն մին էր, նուէր տուած զայն նմա.

Ուղեւորութեան միջոցին, ծովէն չըլլանալու, — և իւր ոսկեղէնիկ ձայնով սիրուհին, — Դիկաէդ ոսկի աչեր ունէր, և իւր վանդակն ոսկի էր, — ամեն բան ոսկի էր տան մէջ, — և իւր տիրուհին խնամքներով կը պատէր կը պաշարէր զայն.

Վերջին ժամանակներս, ամեն անգամ որ թատրոնէն կը վերադառնար, դերասանուհին հանել կուտար Դիկաէդն իւր վանդակէն, կը փայփայէր զայն, իւր թեւոց մէջ կ'օրօրէր, կը համբուրէր նորա ցուլին յետոյ, ծունկերուն վրայ կ'առնուր, և մանուկ կ'ընէր զնա ընթրիքի մը որ արժանի էր թատերաբեմին յաղթութիւններին յետոյ.

Գործանուաց օրերս մէջ Դիկաէդ, փոխանակ իւր վանդակը վերադառնալու, տիրուհւոյն անկողնոյն մէջ կը պառկէր.

Բան մը անտես առնուած չէր հեզ դժգոհին երջանկութեան համար. Իւր բնակարանին ամենէն հեռաւոր ծայրը տեղաւորուած էր ընկեր մը, որ պաշտօնն էր զուարճացնել բացակայ հայրենիքէն հեռու անցուած դժուարատաճ յամրընթացիկ ժամերը. Այդ ընկերն էր Շաղ, այո՛, Շաղ, հիանալի կապիկ մը քիչ մը կասկածոտ, որ կարելի եղածին չափ հեռու կը մնար իւր բանտարկութեան ընկերակցէն.

Առաջին օրերը, Դիկաէդ փորձեց խաղալ Շաղին հետ, զոր կ'ուզէր իւր բարեկամն ընել, իբր բարեբարոյ էակ մը, առանց թաքուն նպատակի. Այլ Շաղ խոհեմութեամբ վարուեցաւ, և ի բաց առնելով քանի մը ծամածռութիւններ, պաշտպանողական դիրք մը բռնեց և մերժեց բարեկամութեան ամեն առաջարկ.

Այսօր Շաղ միայնակ է, սիրուն Դիկաէդին մեկնման վրայ սգանչացած.

Միայնակ է նաև Սառա, որ կ'արտասուէ իւր հեզ փոքրիկ բարեկամուհւոյն վրայ.

Երէկ, իւր օթեակին մէջ, ուր գնացած էի մխիթարական այցելութիւն մը տալ նմա, տակաւին կարի յուզուած էր Դիկաէդի մահուան վրայ.

—Թեւերուս մէջ մեռաւ, սիրելի բարեկամս, ութ ժամու հոգեվարքէ մը յետոյ, կ'ըսէր ձայնն հեծեծանքներով խեղդուած.

—Չէի՞ք կրնար պահել զայն. Ուրեմն ինչի՞ կը ծառայեն բժիշկները.

—Վագրի համար բժիշկ չկայ Բարիզի մէջ, ի մեծ բարեբաղդութիւն այդ հեզ անասնոց. Մնաց որ Դիկաէդ դատապարտեալ էր. մեռաւ ստամոքսի ցաւէ մը զոր ոչ մէկ գիտուն կրնար բուժել.

—Այդ ստամոքսի ցաւին անունն է թերեւս ձանձրոյթ.

—Երբե՛ք. չափազանց կը սիրէր զինքն. Այլ չխօսինք ասոր վրայ.

Եւ հեռացայ, թողլով դերասանուհին հագուած իւր գեղեցիկ շրջազգեստով՝ [illegible] երկրորդ արարուածին համար. Կարի յոյժ տխուր էր.

Թատերաբեմն իջնելով, նուագախումբը կոզմանոցներուն մէջ կը հնչեցնէր տեսակ մը մելամաղձիկ եղանակ. յորում ճանչցայ Մասէնէի գեղեցիկ նախադասութիւնը՝ Սիտի մէջ.

Լացէ՛ք, լացէ՛ք, աչկունք իմ,
Տեղա՛, ցօղ տխրագդեցիկ.

ՇԱՀԱՒՈՐ ԱԶԴ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ

Կայս. կառավարութենէն մասնաւոր հրամանագրով արտօնութիւն ստացած ենք Ռումէլիի երկաթուղեաց վիճակահանութեան բաղդատոմսեր ծախել.

Այս անգամ 108 երորդը պիտի քաշուի, յառաջիկայ Ուր. փետրուար 1ին, այսինքն յունուար 20ին 1888.

500 թիւեր պիտի շահին. Առաջին պարգեւն է 300,000 եւ երկրորդը 25,000 ֆրանք.

Ասոնցմէ զատ 49 թիւեր եւս այլ եւ այլ մեծ պարգեւներ՝ իսկ մնացեալ 450 թիւերը 400ական ֆրանք պիտի շահին.

Այս առթիւ բաղդատոմսեր պատրաստած ենք, որք Սակարանին տնօրէնութեան յատուկ կնքով վաւերացած եւ դրոշմուած են.

Սոյն բաղդատոմսերը կը ծախուին մեր Դրամատնենակիս մէջ. Շահելի գումարին ամբողջն ստանալու իրաւունք ունեցող բաղդատոմսին գինն է 7 ոսկէ՝ կէսինն 5՝ եւ մէկ չորրորդինը 3 դահ. ինչպէս նաեւ 2 թիւ միասին 5 դահ. Գաւառներէն հնչուն դրամի տեղ նամակի թուղթ ալ կ'ընդունուի. Թղթատարի ծախքը գնողին կը վերաբերի.

Դիմել ի Ղալաթիա կամուրջին գըլուխը թիւ 33 ի Դրամատնենակ Գուլագըզեան.

Տնօրէն

520 ՏԻԳՐԱՆ ԱՐԾՆԵԱՆ

ՏՕՔԹԷՕՐ ԵԴՈՒԱՐԴ ՄԱՍԻՍ որ քանի մը տարիներ աստ և Անդրիանուպոլիս բժշկութեամբ պարապելէ յետոյ Վիեննա ուղեւորած էր, այժմ կրկին Կ. Պոլիս հաստատեալ լինելով, ամեն Երեքշաբթի, Հինգշաբթի և Շաբաթ օրերը ժամը 7-9 Սուլթան Մահմուտի դամբարանին դիմաց ԵՄԻՐՃԵԱՆ դեղարանը և 9-10 Պառը Ա.ի Ճատտէսի ԹԻՒՐՔԻՒՅԷ դեղարանը կը գտնուի և հիւանդ կ'ընդունի.

Մասնաւոր դարման և խորհուրդ կ'ըստանան ստամոքսի, աղեաց, մորթի եւ ծննդա-միզական գործարանաց հիւանդութիւններէ տառապող անձինք.

1394. 2—20

ԱՄԵՆՈՒՐԵՔ ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ

Ս. ԺՈՐԺԻ ՌՈՄԸ

ՃԱՇԱԿԵՑԷՔ ԵՒ ԲԱՂԴԱՏԵՑԷՔ

693

ՇԱՏ ԱԺԱՆ

Եւ ընտիր կաղանդի նուէրցու պատկերներ գնելու համար պէտք է դիմել ի կեդրոնատեղին Ա. Մ. Գարիպեան Թղթավաճառանոցն, Նիւբսէք Գալտըրըմ Թիւ 10, Ղալաթիա, կամ ի մասնաճիւղն, Ուզուն չարշը, Թիւ 366 Պոլիս.

1398
2—5

ԱԶԴ

Խափանեալ Մեղու զաւեշտաթերթի արտօնատէր Գէորգ էֆէնտի Այվազեան՝ Միթիլլէնէն ընտիր ձիթաիւղ և օճառ, Թէնտոսէն պատուական գինի և Իզմիրէն ընտիր օղի բերել տուած է, և աժան գնով կը վաճառէ Ղալաթիա Բէնչչէնտիկ բազար, Իփսի խան.

Մինչեւ ցարդ Այվազեան էֆէնտիի յիշեալ վաճառատունը դիմողք յոյժ գոհ եղած են ապրանաց ընտիր տեսակէն և գնոց չափաւորութենէն.

Այս օրերս լաւագոյն ապրանքներ հասած են. 1318 13—15

Ս. Սահակայ եւ Մեսրովպայ մրցանակաւ վարձատրեալ

ՈՒԼՆԻԱ ԿԱՄ ԶԷՅԹՈՒՆ

Գրեց՝ Յ. Յ. ԱԼԼԱՀՎԷՐՏԵԱՆ

Կիլիկիոյ Զէյթուն լեռնային աւանին տեղական, կենսական, քաղաքական և լեզուաբանական սոյն նկարագիրն մինչեւ 1888 յունուար 1 որոշեալ ժամանակաւ պիտի վաճառի 10 դահեկանի, իսկ յայնմ հետէ սակաւաթիւ օրինակաց պատճառաւ գներն պիտի բարձրանան 15 և 20 դահեկանաց, որոշեալ մասնաւոր կնքով.

Կը վաճառի առ այժմ գրավաճառաց, Պահճէ գաբու Ջրավաճառ Պօղոս և Ցակոբ աղայից և Հելլենիկին քով չուկայ Վարագէի խան. 1325 6—6

ԿԱՂԱՆԴ, ԿԱՂԱՆԴ

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

Ա. ՊԻՊԵՌՃԵԱՆ

Ակոբեան խան Թիւ 14. Կ. Պոլիս

Սոյն Գրատան մէջ կը գտնուին Կաղանդի նուէրի համար հայերէն ու գաղղիերէն ընտիր գիրքեր, բարոյական վէպեր, պատկերազարդ, ոսկեզօծ, լաթակազմ և փառակազմ Աղօթագիրքեր մեծ ու փոքր ընտրելագոյն կազմերով.

Օրացոյցներ, պարզ և ընդարձակ գեղեցիկ կազմերով.

Գեղանկար պատկերներ եւ. եւ. Մեծ. ծնողաց և դաստատուաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի.

Գիները աժան են և զեղչ կը տրուի.

1393 3—5

Օ ԳԱՄԷԼԻԱ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԵԼՈՒԿԱՑ

194 — Մեծ-Փողոց Բերայի — 194

Որպէս զի Օ ԳԱՄԷԼԻԱ վաճառատունն չփոխուի ուրիշի մը հետ և հասարակութիւնն երբէք չխաբուի, դրան վերեւ դըրուած է արհեստական ծաղիկներէ մեծ Գամէլիա մը.

ՆՈՐ ՀԱՍԱԾ ԵՆ

ՁՄԵՌՆԱՅԻՆ ԵՂԱՆԱԿԻՆ ՀԱՄԱՐ ՆՈՐԵԼՈՒԿՆԵՐ, ԲՐԴԵՂԷՆՔ, ԹԱՒԻՇՆԵՐ, ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆՔ ԵՒ ԿԱՌՆԻԴԻՒՐՔ.

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԻ ԵՒ ԵՐԵԿՈՅԹԻ ՀԱՄԱՐ ԸՆՏԻՐ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ

ՄԻՄԻԱՅՆ ԱՄԵՆ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՀԱՆԴԷՍ ամեն տեսակ բրդեղէն, կտաւեղէն, մետաքսեղէն կերպասներու կտորներու.

ԿԷՍ ԳՆՈՎ

ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՊԱՏՐԱՍՏ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆՔ

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

1248 ՈՐՈՇ ԳԻՆ 30—36

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ էրզագ անպարը իչիւն միւպայեա օլունաճագ օլան իւչ պին գըյէտէն իւչ պին պէշ եիւզ գըյէյէ գատար զէյթունըն, պին գըյէ սըարմաչէթ մոմըըն վէ պին պէշ եիւզ սանտըգ Պաթում կազըըն իշպու քեանունի էվվէլը բուժինին եիրմի սէքիզինճի բազար իրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն վէ իրթէսի կիւնիւ տախի թէգարրիւր իտէճէք ֆիյաթլարընտան եիւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունաճաղընտան, իթասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասկէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

23 Քեանունի էվվէլ 1887

Նօ. 30 1427 3—3

AU PANTHEON

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱԼՖՕՐՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ

Բերա Մեծ Փողոց Կալաթա Սէրայի մեծ դրան դէմ Թիւ 206

ԵՂԱՆԱԿԻ ՎԵՐՋԻ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ ԶԵՂՉԵԱԼ ԳՆԵՐՈՎ

Պատիւ ունինք ծանուցանել Տիկնանց թէ դեկտեմբեր 14/26 երկուշաբթի օրէն սկսեալ մեծ զեղչեր եղած են մեր բոլոր ապրանաց վրայ. Եղանակիս ամենէն սիրուն նորաձեւութեանց գները մեծապէս իջուցուած են. Ֆանթէզի թաւիշները, մետաքսեայ նոր կերպասները, բրդեղէնները եւն, պիտի վաճառուին մեծ և իրական զեղչերով.

1390 4—12

ՆՈՐ ԺԱՄԱՑՈՅՑՆԵՐ

(ԿՈԹԷՆ ԼԱՐՈՒՈՅ)

Ամերիկեան դրութեամբ

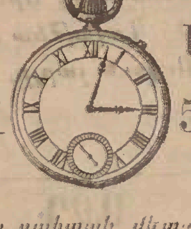

Միմիայն 55 ղրշով — Միմիայն 55 ղրշով

Նիքէլեան սպիտակ մետաղէ, մեքենաները կրողպատ, և բոլորները ցոյց տալով սլաքով. ամրութիւնն ունին վերջին կատարելագործութիւններն որք ի կիր առնուած են թանկագին ժամացոյցներու վրայ։

Տնտեսական եղանակին համար յարմարագոյն ընծայ մ'է այս, ինչպէս և ամենայարմար ընծայն է

1888ին ԿՂԱՆԴՉԷՔԻ ՀԱՄԱՐ

Այս ժամացոյցը մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուին [illegible] թիւ 54 և 56, [illegible] թիւ 16։

1335 5—25

THÉ ÉCONOMIQUE
ΤΕΙΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ
ԹԷՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
MARQUE DÉPOSÉE

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Կ. ՆԱՎՐՈՒՍԵԱՆ և Յ. ԽԱԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.

Ընդարձակ առեւտուր [illegible] հետ

Չինէ եւ Ճավայէ ուղղակի բերուած
Գերբնտիր եւ ամեն ճաշակի յարմար թէյեր
ԳՆԵՐ ՉԱՓԱՒՈՐ ԵՒ ՈՐՈՇԵԱԼ

Փորձը ամեն գովեստէ լաւագոյն վկայ հաստատէ հինգ տարիէ ի վեր սոյն վաճառատան բրած յաջողութիւնքն յաճախորդները գոհացնելու համար։

Պաչճէ Գաբու Ճէլալ պէյ խանի դրան կից թիւ 10

1000 63—78

ՎԻԷՆՆԱՅԻ ՄԵԾ ՀՐԴԵՀԸ

Նոյեմբեր 25 ին (Ն. Տ.) ի Վիէննա Պ. Ձօն Գարլ Քանզըլմիր ճերմակեղինաց մեծ գործարանը բռնկելով, հակառակ ջրհանկրաց ջանքերուն երեք ժամուան մէջ մոխիր դարձաւ։ Միայն կանանց եւ արանց յատուկ 1650 երկոտասնեակ ճերմակեղէն ազատել կարելի եղաւ, որ չէնքին վերի յարկին մէջ կը գտնուէր։ Այդ, նոյն գործարանին վճռւած գործարանաց օգնելու համար ազատուած ճերմակեղէններէն մէկ մասը մայրաքաղաքս ղրկուած է եւ որոշուած է ժամ առաջ վաճառել խիստ աժան գնով։ Այս ապրանքներ կը գտնուին ի Պոլիս Վ. ԲԷՆ ՀԱՌԻԶ ՑԻՒՐ ՄՕՆԱՐՇԻ մթերանոցն ի Կիւմիւշ խան թիւ 5։ Կը յանձնարարուի արդոյ հասարակութեան գնել նոյն ապրանքներէն, որով թէ ամենաչնչին գնով ճերմակեղէններ պիտի ունենայ եւ թէ սոյնպէս օգնած պիտի լինի հրկիզեալ գործարանի թշուառ գործաւորաց։

Ի ՎԱՃԱՌ ՀԱՆՈՒԱԾ ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՔ

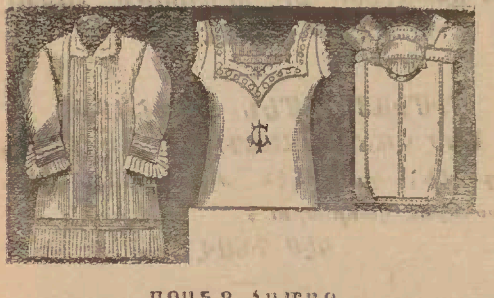

ԱՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

470 երկոտասնեակ շապիկ

Պատրաստ շապիկներ նուրբ տեսակէ անգլիական գալիքօէ պատրաստուած կուրծքը չորս ծալքով, վզնոցով ու թեւնոցով։

Հատը 16 ղրշ.։ Երկոտասնեակը 190

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

Անգլիական նուրբ գալիքօէ պատրաստուած եւ Զուիցերիական [illegible] զարդարուած պատրաստ շապիկներ։

Հատը 11 ղրուշ եւ երկոտասնեակը 128 ղրուշ։

Զուիցերիական [illegible] զարդարուն եւ անգլիական նուրբ Գալիքօէ պատրաստուած երկար [illegible] հատը 16 ղրուշ եւ երկոտասնեակը 190 ղրուշ։

Ամբողջով և թուրքով զարդարուած շուլալէ [illegible] հատը 23 ղրշ. եւ աւելի։

[illegible] բռնուած կանանց յատուկ գիշերային շապիկ հատը 25 ղրշ. և աւելի։

Կանանց համար գեղեցկահիւս անդրավարտիքներ հատը 11 ղրշ. և աւելի։

Արանց համար բարակ կէս անդրավարտիքներ հատը 10 ղրշ. և աւելի։

Կանանց համար Փանէլա շապիկ, ծրմեռուան դուլպայ երկայն և կարճ, կոշիկ եւայլն աւելի յարմար գներով։

Գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարժէքը ղրկուի։

Դիմել Վարէն Հառիզ Ցիւր Մօնարշի մթերանոցն ի Ղալաթիա Մախմուտէի վարչութեան դէմ դերմանական թղթատարական տուն Կիւմիւշ խան թիւ 5։

1331 6—6

ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ

ԲԱՌՏԻՆԱ (Փորսիքա), Բնական հանքային երկաթական, թթուային, կազային, ամենազդու դարման ընդդէմ արեան տկարութեան, դեղնութեան, տենդի, ստամոքսի ցաւերու, եւ արեան նուազութենէն յառաջ եկած ամեն հիւանդութեանց

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲՈԼՈՐ ՋՈՒՐԵՐԷՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑ։

Հանքին տէրն է Յ. Մոլինարի, 2, Պոլօ փողոց, Մարսիլիա, Կ. Պոլսոյ մէջ գործակալք են ԳԱՌԱՎԻԱ եւ ԲՈՆԴԻԲԻՏԻ, Ասա խան, 4, Մաքսի փողոց, Ղալաթիա կը ծախուի գլխաւոր դեղարանաց մէջ։

621

ՄՈՐԹԻ ՀԱՄԱՐ ԲՈՄԱՏԱ

Պատրաստեալ Գ. Մուլէնէ

Այս Բոմատան կը բժշկէ ԱՑՏՈՒՑՆԵՐԸ, ՆՇԱՆՆԵՐԸ, ԽՈՒՔԵՐԸ, ՎԷՐՔԵՐԸ, ԱՌԻՆՆԵՐԹՈՒԹԻՒՆԸ, ինչպէս նաև մորթին բոլոր հիւանդութիւնքը։ Կը կասեցնէ մազերուն, յօնքերուն թափիլն և կ'ամոքէ զանոնք։

ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՔ.—Պարոն, Ձեր Բոմատան շուտով բուժեց զիս մորթի խոցէն որ կը ծածկէր բոլոր ձեռքս և աջերես վարի մասն եւ քիթս (ՏԻԽՏԻ, [illegible] ի Յարթօս, [illegible]).—Պարոն, Դուք ամբողջովին բուժեցիք զիս մորթի անտանելի հիւանդութենէս, որով կը տառապէի չորս տարիէ ի վեր, (ՄԸՆԱՐ, [illegible] ի Սիւմէնկատ)։

Կ. Պոլսոյ մէջ ընդհանուր կեդրոնատեղին է Ալիքեան դեղարանը, դեղագործ, դեղավաճառ ի Պոլիս. կը գտնուի նաև գլխաւոր դեղարանաց մէջ։

1257 11—13

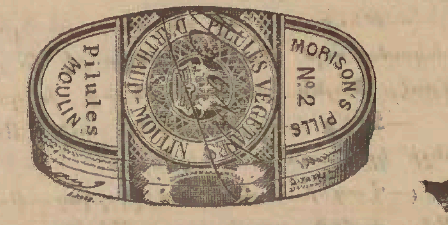

60 ՏԱՐՈՒԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՄՈՐԻՍՈՆ-ՄՈՒԼԷՆԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ

Թիւ 1 և 2

Բնական նիւթերով շինուած սարքաւական դեղ մ'է որ արիւնը կը մաքրէ, կը բուժէ արեան եւ ստամոքսի հիւանդութիւնները, կը ջնջէ պալարները։ Գինն է 2 Փրանք։

Մէն մի տուփի վրայ պահանջելու է [illegible] եւ ՄՈՒԼԷՆԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ անունը։

ՄՈՒԼԷՆԻ ԲՈՄԱՏԱՆ (2 Փրանք) եւս կը բժշկէ մորթի բոլոր հիւանդութիւնները։

Փարիզ, Լուի լը Կրան փողոց, 30, եւ բոլոր գլխաւոր դեղատանց մէջ։

Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին է Ալիքեան դեղարանը. կը գտնուի նաեւ գլխաւոր դեղարանաց մէջ։ 1238 11—13

ՖՐԷՅՏ ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

[illegible]

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալեքսանդրեան	2500	[illegible]	3700
Ալգերեան	2500	[illegible]	3700
Անատոլեան	2500	[illegible]	3700
Արաբեան	2500	[illegible]	3500
Արմենեան	3700	[illegible]	3500
[illegible]	6000	[illegible]	3500
[illegible]	6000	[illegible]	4200
[illegible]	300	[illegible]	2500
[illegible]	900	[illegible]	800
[illegible]	700	[illegible]	700
[illegible]	3700	[illegible]	3800
[illegible]	3700	[illegible]	800
[illegible]	1700	[illegible]	3800

[illegible] Լիվերպուլէն ընդհանուր վաճառքով [illegible] հասնի։

[illegible]

[illegible] ԼԷՅԼԱՆՏԻՆ

[illegible]

Թիւ 1, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա

[illegible] Լիվերպուլ

[illegible]

Կ. Պոլիս, [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

546

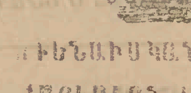

ԽԵՏԻՎԻԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄՈՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱԳՕՆ ԵՒ ԸՆԿ.

[illegible]

[illegible]

Նաւողչէք, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն

ԹԻՆԻՒՔԻ ԸՂԱՒԻ

Թիւ 17-18 [illegible]

556 [illegible] փողոց, թիւ 14

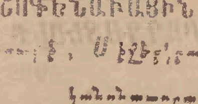

ԲՕՌԱՆՍԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

[illegible]

[illegible]

Անուանք	Թոնօ	Նաւապետ
[illegible]	3,000	[illegible]
[illegible]	2,500	[illegible]
[illegible]	2,500	[illegible]
[illegible]	2,500	[illegible]
[illegible]	3,500	[illegible]
[illegible]	2,800	[illegible]

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով փոխադրութիւն կ'ընդունի Միջերկրական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն [illegible]

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲՕՐԱ ԵՒ ԸՆԿ

538 Գործակալք

Արտօնատէր Օ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

La Compagnie d'Assurences La Mannheim
La Compagnie de Ré-Assurances de Mannheim

Ի ՄԱՆՀԱՅՄ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԳԱՑ

Ամբողջ դրամագլուխ 12,500,000 փրանք
Պահեստի » 2,825,000 փրանք

Կ'ապահովագրուին դրամ, թանկագին մետաղ, ադամանդ, գոհարեղէն եւ ապրանքներ, որք յանձնուած են ամենազգի թղթատարական փոխադրութեանց կամ փոխադրութեան ընկերութեանց։

Վերջիշեալ ապահովագրութիւնք կը կատարուին La Mannheim Cº Assurances et Cie de Ré-Assurances de Mannheim ընկերութեանց կողմէ որք իրենց ունին 30,500,000 Փրանք։

Կ'ապահովագրուին շոգենաւով, երկաթուղով կամ ցամաքով փոխադրուած ապրանքներ։

Գիները շատ չափաւոր են և պայմանները շատ դիւրին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ

Տ. ԼԸԹԻ ԵՒ ՎԻԳԳԻՐ ՈՐԴԻ

1132 Ընդհանուր Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ [illegible]

PILULES DE CATRAMINA
BERTELLI
A. Bertelli e C.
A. BERTELLI E Cº MILANO
MARCA DI FABBRICA

ԳԱՏՐԱՄԻՆԱՅԻ ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ

Այս դեղ կը ներկայէ այս վերջին տարիներս բժշկութեան մէջ եղած մեծագոյն գիւտը։

Տոքթոր Ա. ՊԵՐԹԷԼԼԻ Նորվեկիոյ պարզ խայծղանէն հանած է մասնաւոր բաղադրութիւն մը, զոր Կատրամինա կոչած է։ Այս բաղադրութեամբ պատրաստուած դեղահատները ապահովապէս կը բժշկեն քիչ ժամանակուան մէջ շնչափողի բոլոր հիւանդութիւնները, ինչպէս

ՀԱԶ, ԽՌՉԱԿՈՏՈՒԹԻՒՆ, ԳՐԻՊ, ԹՈՔԱՑԱՒ, ՀԱՐԲՈՒԽ, ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ և [illegible] ԹՈՔԱՑՏ։

Շատ գիրուն կը գործածուին եւ առաջ համ մ'ունին։ Տուփերն անգամ գիրուն կը գործածեն [illegible] վրայ [illegible] կը ներգործեն։ [illegible] Սալվաթոր Տէ Ռէնզի, Պրոֆ. Լուիճի Մարտինի, Պրոֆ. Սեփանէ [illegible] Պրոֆ. Լէնէ (Նափոլի) գովեստիք [illegible]։ ԻՏԱԼԻԱՅ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ բժիշկ ՔԱԼՏՈՆԷ [illegible] Բատիսթա հանճարեղ բժիշկն է ԱՑ. ԼՈՆԿԻ [illegible]։

Կատրամինայի դեղահատները կը ծախուին 2.50 փրանքի եւ կը գտնուին իտալիոյ եւ [illegible] դեղավաճառաց քով։

Ա. ՊԵՐԹԷԼԼԻ ԵՒ ԸՆԿ. տունն, դեղագործ—քիմիագէտ ի Միլան, այս դեղահատներու տէրը, [illegible] (որք բաւական են ամենէն ծանր դէպքերուն մէջ) [illegible] չորս կողմն, ևթէ [illegible] 9.50 փրանք։

Ամեն երկրի մէջ արտօնեալ են։

Պահանջել գործարանին վաւերական նշանն եւ ստորագրութիւնը։

Զուիցերիոյ համար միակ ներկայացուցիչն է Օլիվա Ամատ ի Լուգանօ։
Հիւսիսային Ամերիկայի համար Գոլլօ Ֆ. Հըֆէր եւ ընկ. ի Ճէնովա։
Կ. ՊՈԼՍՈՅ մէջ ներկայացուցիչն է ՃՈՐՃԷՖ ՃԻՈՐԻՆԻ, Նորդամիըլար փողոց, 69, Ղալաթիա (վաճառատուն [illegible])։ 1244

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԻՒՔԻՒՏԱԲԼՍԹ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՎԻՃԱԿ ՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	12,000,000

Արեւելից Տնօրէն Մ. Խօժէն Բոզարօշ
» [illegible] գործակալ և քննիչ Մ. Նազարէթ Նազրեան
ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ԳԱՂԱՓԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ

Տեարք Պալեօզեան և Պալըքճեան Զմիւռնիա. Տամլամայեան և Գասպարեան Ատանա. Գ. և Ս. Սեմեան Հալէպ. Բ. Շէրէֆէտտին և Տէրունեան Ատալիա և Սպարթա. Սիմէօն Տէյիրմէնճի օղլու Քօնեա, եւն եւն։

Ֆրանքօ-Հօնգրուազ կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Աւելորդ կը համարիմք բսել թէ ամեն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց իբր նախխնամ պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կենաց և իւր զաւակաց ապագան ապահովել կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր ս'րելի կինն և զաւակունքը, [illegible] Ֆրանքօ-Հօնգրուազ ընկերութեան [illegible] և վճռականութեան մասնաւոր տեսակներուն որ մէն մի տարի Թիւրքիոյ մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի չահող թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն։ Ամեն յետուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Գոհունակութեամբ կը ծանուցանեմք յարգոյ հասարակութեան թէ, ընկերութեանս 1885 յունվար 1էն մինչ 1886 տարւոյն յունվար 1ի ընդհանուր գործողութեանց հաշուեցուցակին, ([illegible]) պահեստի գումարին վրայ 2 միլիոն ֆրանգի պատկառելի գումարի մը յաւելուած գոյացած է, որով անցեալ տարւոյն 10 միլիոն պահեստի գումարը ներկայիս 12 միլիոն է։ 654

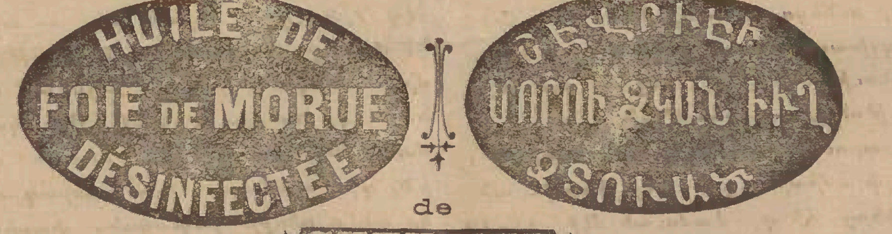
HUILE DE FOIE DE MORUE DÉSINFECTÉE
de
CHEVRIER
ՇԵՎՐԻԷԻ ՄՈՐՈՒ ՁԿԱՆ ԻՒՂ ՀՈՏԱԶԵՐԾ

Առաջնակարգ դեղագործ ի Փարիզ, ասպետ Պատուոյ լէգէոնի, վարժատրեալ Բ. կարգի Մէտայիլով, [illegible] Իզապէլ-լա-Գաթոլիք պատուանշանին։

ՃԵՐՄԱԿ ԵՒ ԹՈՒԽ

Մորու ձկան իւղը խայծղանով զանելով Պ. Շէվրիէ այդ հեղուկին տուած է անխորժելի համ և հոտ, միանգամայն ամենեցնելով անոր բուժիչ յատկութիւններն։

Այս գիւտին պատճառաւ հնարիչը մեծամեծ վարձատրութիւններ ստացած է, միտալ և պատուոյ վկայական։

Ամբողջ աշխարհիս բժիշկը կը նախադասեն զայն ամեն տեսակներէն։

ԵՐԿԱԹԱԽԱՌՆ

Պ. Շէվրիէ իւր գիւտը կատարելագործած է [illegible] Մորու ձկան երկաթախառն իւղ մը պատրաստելով։ Հակառակ այս յաւելման, իւղը գիրուն կը մարսուի և բնաւ պնդութիւն չպատճառեր։ Ըստի նախընտրելի է միւս բոլոր երկաթախառն պատրաստութիւններէն և յաջողութեամբ կը գործածուի Թոքախտի, Պրոնշիթի, Վատութեան և Խոյլի համար։ Մանաւանդ կը յարմարի տկարակազմ անձանց։ 711

Ընդհ. մթերանոց, Կեդր. դեղրն. Ն. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍ, 244, Մեծ փողոց Բերայի, Կ. Պոլիս. Միեւնոյն դեղատան մէջ կը գտնուի նաեւ ՇԷՎՐԻԷԻ կազդուրիչ ԳՕՆՑԱՅԻ ԳԻՆԻՆ։

INJECTION BROU

Անվտանգ, ամենազդու եւ զգուշական։—Որ անմիջապէս կը բուժէ հին և նոր սերմնահոսութիւնները։ 30 տարուան յաջողութիւն։—Կը ծախուի աշխարհիս ամեն լաւ դեղարանաց մէջ և ի Փարիզ, Ժ. Ֆէրրէի դեղարանը, 102, Րիշլիէօ փողոց, յաջորդ Պրուի։

J. Ferré, 102, Rue Richelieu, Paris 721

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՎԻՐԱԲՈՅԺԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՄՆԵՐՈՒ

Ա. ԼԸՍՔԻՒԼԱՔ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԵՐԻԶՆԵՐ

ԿԱՄ

ՓԱՅՏԻ ՄԱՆԱԾՈՅԷ ԿԱՊԵՐ

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ

Կառավարութենէն արտօնեալ Ֆրանսայի եւ օտար երկրաց մէջ
Ցանձնարարեալ բոլոր բժիշկներէն

Այս կապերն յարմարագոյն գտնուած են թէ՛ բժիշկներէն և թէ՛ զայնս գործածող կիներէն։

Այս նոր կապերուն [illegible] հետեւեալներն են.

1. Ծծելու հզօր կարողութիւն, այնպէս որ մէկ կապ մը կը բաւէ այնտեղ ուր առաջ բազմաթիւ կապեր անհրաժեշտ էին։ (Փայտի մանածոյն իւր ծանրութեան 12 անգամը կը ծծէ։)

2. Փայտեայ մանածոյն մասնաւոր յատկութիւնն է հականեխութիւնը։

3. Կապը միշտ [illegible] է և [illegible] կը մնայ։

4. Հիւանդ տարփերը կարենալով ապաստրէն շոգիանալ, միշտ չոր կը մնան գործածութեան միջոցին։

5. Այս կապերը գիւրաւ կրնան լուալ և հանուիլ։ Կը բաւէ [illegible] զոտին անցունել կամ ժապաւէնով մը կապել երկու ծայրերէն։

6. Այս կապերուն ՉՈՓԱԶԱՆՑ ԱԺԱՆՈՒԹԵԱՆ պատճառաւ կարելի է մէկ գի նետել զայնս գործածելէնն յետոյ, որ ճերմակեղէնի մաքրութեան և խնայողութեան տեսակէտով շատ կարեւոր է։

Կ. Պոլսոյ մէջ վերջրնասուքն են Դեղարան Տէլլա Սուտա, Ֆոթիս և Սքլավոլ, Ֆրանսուա Փանզօք, Երկրաճանկան դեղարան և Պ. Ենտող ոսկատէս (Բերա), Ս. [illegible], Թիմոս և Աքէմփոլդս (Ղալաթիա), Տ և Մ. Մէպֆի, Ժ. Արէլ (Պոլիս)։

Պ. Հ. Հարթմանի և Քիոլ Նիկ գործարանն ի Հայտէկրակէ մասնաւորապէս կը յանձնարարուի բժշկաց և դեղագործաց իւր վիրաբուժական զանազան կերպասներուն, քիմիական այլ և այլ պատրաստութեանց համար, ինչպէս և վիրաբուժութեան և դեղագործութեան մէջ գործածեալ զանազան առարկայից պատճառաւ։

Այս բոլոր նիւթերը կը գտնուին վերոյիշեալ դեղարանաց մէջ։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործատարն է Ցէլէք Պեյէր, Ֆինտըգլեան խան, Պոլիս։

1316 7—26

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ.

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԱՍԻՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ԳՈՐԾԱԿԱԼ

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ԳՈՒՐՄՈՒԶԻ

LA ROUENNAISE

1837ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ

Դրամագլուխ . . . . 4,000,000 փրանք
Պահեստի դրամն հաշուոյն մէջ չէ

L'INDUSTRIELLE

Հրդեհի ճիւղէն 1,500,000 փր. Բուն իսկ դրամագլուխ 5,000,000 փր.

LA CAISSE D'ASSURANCES MUTUELLES

Կ'ապահովագրուին նաեւ արջառք և անասունք։

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել Ղալաթիա Գարանթինա փողոց Լէօն խան թիւ 1, 2, 3, 4։

Ադրիանուպոլսոյ և Արեւելեան Ռումէլիի տնօրէն և գործակալն

1225 Գ. ՏԷԼԻԳԱԹՈՍ

ԱՊԱՀՈՎ ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ

ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Ս. Դուինանեան պար.—Լուսնոտութիւն—Արգանդախեղդ—Հիւանդութիւնք ուղեղի և ողնածուծի ջղաձգութիւնք, գլխու պտոյտ, ջղային տագնապք, ջղգրմունք, քնատութիւն, ուղեղային բորբոքում, սերմնաթափութիւն

ՍԻՒՕ ՀԷՆՐԻ ՄԻՒՌԻ միջոցաւ

Քիմիապէս մաքուր բռդասիոնիի պռոմիւրով

15 տարուան ԱՊԱՀՈՎ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ Փարիզի Հիւանդանոցաց մէջ գործածութեամբ։

Շատ կարեւոր տեղեկութիւնք կը տրուին փափաքողաց ձրիաբար

Հէնրի Միւռ, ի Բօն-Սէնդ-Էսբրի (Ֆրանսա)

Մեծաքանակ կը վաճառուի ի Դեղագործական Մթերանոցն, 35, Ղալաթիոյ Մեծ փողոց, Կ. Պոլիս։

Փոքրաքանակ կը վաճառուի ամեն դեղարանաց մէջ։ 816

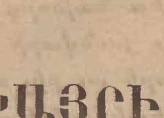

ՇԻՐՔԻԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ 664

1887 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 31

Վոսփորէն Իջնող շոգենաւեր

2 30 Ենիմ. Մէգ. Պէօյիւք. Թար. Ենիք. Ըմէն. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
2 15 Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
2 30 Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Գապաթ.
2 30 Պէյգ. Բաշչաք. Չուպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյ. Գուզ.
2 45 Գավագներ Մէգարպ. Պէօյիւք. Թար. Պէյգ. Բոշչապ. Չուպուգլը Գանլը. Ա. Հիսար Գանտ. Վանի. Չէնկէլք. Պէյլէր. Գուզկ. Իւսկիւտար
3 15 Ենիմ. Մէգարպ. Պէօյ. Թար. Ենիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ.
4 15 Պէօյիւք. Թարպ. Պէյգօզ. Բաշչապ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիք.
4 45 Ենիմ. Մէգպ. Պէօյիւք. Թարպ. Ենիք. Ըմէն. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
6 15 Ենիմ. Մէգ. Պէօյիւք. Թար. Ենիք. Ըմէն. Միրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.
7 — Ենիմ. Մէգարպ, Պէօյիւք. Թարապ. Պէյգ. Բաշչապ. Ենիք. Միրկ. Գանլըճ. Ռ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Չէնկէլ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Իւսկ.
7 45 Ա. Գավ. Ենիմ. Մէգարպ. Պէօյիւքտէրէ Թարապ. Ենիք. Ըմէն. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթա. Պէշիք.
8 45 Պէօյ. Թար. Պէյգօզ Բաշչապ. Չուպուգլը Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ.
9 — Ենիմ. Մէգ. Պէօյ. Թար. Ենիք. Ըմէնիա Պօյաճ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.
10 — Ենիմ. Մէգարպ. Պէօյիւք. Թարապ. Ենիք. Միրկ. Ռ. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.

Կամուրջէն Ելնող շոգենաւեր

3 5 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թարպ. Պէօյիւք. Մէգպ. Ենիմ.
4 15 Գապաթ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյ. Չէնկէլք. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Ենիք. Բաշչապ. Պէյգ. Թարապ. Պէօյիւք. Մէգարպ. Ենիմ.
4 15 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաշչ. Պէյգօզ Թարպ. Պէօյիւքտէրէ Մէգպ. Ենիմ.
4 30 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճ. Ըմէն. Ենիք. Թար. Պէօյիւք. Մէգ. Ենիմահալլէ.
5 35 Գապ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Պէյգ. Թարապ. Պէօյ. Մէգարպ. Ենիմ. Ռ. և Ա. Գավագ.
6 45 Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսր. Գանլըճ. Միրկ. Ենիք. Թարապ. Պէօյիւք.
8 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Են. Թար. Պէօյ Մէգ. Ենիմ.
9 30 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թար. Պէօյ. Մէգ. Ենիմ.
10 — Գապ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վան. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպուգլը Բաշչապ. Պէյգ. Թար. Մէգ. Ռ. և Ա. Գավագ.
10 15 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Պօյաճ. Ըմէն. Ենիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէգարպ. Ենիմ.
11 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար Միրկէօն Ենիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէգարպ. Ենիմ.
11 — Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպ. Բաշչապ. Պէյգ.
11 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Վան.
12 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ.